

Yeni Kur'an Okuma Öğretim Yöntemi*

The New Method of Teaching Reading Quran

Ahmet BAYRAKTAR†

Özet

Kur'an okuma öğretimi halkı Müslüman ülkelerde vatandaşların muhatap olduğu ilk eğitim safhalarından olmuştur. Günümüzde de Kur'an okuma öğretimine yönelik ana okulu ve kreşlerde dahi eğitim verilebilmektedir. Bu eğitimin hangi şartlarda ve kime, nasıl verildiğine dair bilimsel çalışmalar yaygınlık kazanmamıştır. Çoğunlukla Diyanet İşleri Başkanlığı görevlilerince ilk çocukluk çağından yaşlılığa kadar insan hayatının bütün evrelerinde verilen bu eğitimin esasları, metodu ve niteliğine dair henüz geniş çapta, sistemi derinlemesine eleştirebilen, problemleri tespit edip çözüm teklif edebilen bir bilimsel yayına rastlayamadığımızı üzüntüyle belirtmek isteriz. Çalışmamızda bu boşluk dikkate alınarak öncelikle mevcut Kur'an okuma öğretim sisteminin özellikleri, materyalleri, metotları tespit edilmiş; bu hususlar insafli bir bakış açısıyla eleştirilmiş, çözüm olarak yeni bir Kur'an okuma öğretim yönteminin geliştirilmesinin gereği izah ve ifadeye gayret edilmiştir. Yeni Kur'an Okuma Öğretim Yöntemi ismini verdiğimiz bu yöntem tamamen yeni bir bakış açısıyla ele alınmış, klasik araçların modernize edilerek değil, mevcut sistemin eksiklikleri giderilerek, muhatap kitlenin yoğunlukla çocuk yaşta olduğu dikkate alınarak, çocukların algı ve seviyesine uygun çizgi, teknik ve usullerle tamamen yeni bir anlayışla değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kur'an, öğrenme, yeni metot, eğitim, öğretim teknikleri

Abstract

Teaching reading the Quran is the first phase of education in much of countries whose population is Muslim. In present time, it is possible to see that giving education in infant schools and even in the nurseries. The scientific studies about this education did not gain wide currency, whom has been given or how has been. It is not seen a published scientific study about qualities, rules and methods of this education which has been given for the children and elders, by officers of the Turkish presidency of religion affairs. In our work, present education of the teaching reading the Quran has been criticized. Then, in our work, it is struggled to put forward the rules, materials and methods of the new project named as new method of teaching reading the Quran

Keywords: Quran, teaching, new method, education, teaching techniques.

* Bu çalışma hazırlanmakta olan "Yeni Kur'an Okuma Öğretim Yöntemi" isimli kitabın taslağından üretilmiştir.

† Dr, İslam Hukuku, ankarailahiyat@gmail.com

Giriş

Çalışmamız Kur'an okumayı öğretmek için islam ülkelerinin çoğunda tercih edilen yerleşik yöntem ve tekniklerden farklı bir yaklaşım benimsenebileceğini düşünmekte, bunu izah ve teklif etmektedir. Ülkemizde Kur'an kursları diğer ülkelerde de medrese ya da başka kurumlar bünyesinde yürütülen bu çalışma, çok temel bir eğitim seviyesini ifade etmekte, bu eğitim için de İslam ülkelerinde milyarlarca dolar harcanmaktadır.(Diyanet İşleri Başkanlığı [DİB], 2017)ⁱ

Çalışmamızın amacı bu yerleşik sistemin ve ona ait diğer unsurların yenilenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bunun için çalışmamızda yerleşik sistemimiz kısaca özetlenecek sonra yeni sistem izah ve ifadeye edilecektir.

Çalışmanın kapsamı

Çalışmamız Kur'an okumasını (*recitation*- تلاوة) bilmeyen kişilere nasıl Kur'an öğretilmesi gerektiğine dair kendi düşünce ve yöntemimizi içermektedir. Bunun için Kur'an ezberine (*memorize* - حفظ) dair yöntem ve teknikler, bu çalışmamın kapsamına girmemektedir. Keza "Kur'an öğretimi" ifadesi kişide manevî ve ahlâkî gelişiminin öncüsü ve ölçüsü olan iyilik, ahlak, özveri, dünyevileşmeme gibi maddi manevi bütün melekeleri muhtevirdir. Bu böyle bir çalışmanın değil, Peygamberimiz'in ve bütün peygamberlerin hakkıyla ifa ettiği şekliyle yüzyılları alan bir süreçtir. Bu yüzden çalışmamız böyle bir gaye taşımamaktadır.

Dil ve anlam hakkında

Dil, basit anlamda ses kullanımı ve aktarımı üzerine kurulu bir sistemattir. Sesin tonajı, vurgusu, mimikler gibi yan iletişim araçları bireyin mesajını iletmede daha etkili olsa da (Mckay, Davis & Fanning, 2010, s.57) temel ve basit mesajların iletimi sorununu çözen, sesi sembolleştirerek uzaktaki muhataba düşünceleri aktarma insanoğlunun varoluşundan beri kullandığı bir araçtır.

Okuma ve yazma hakkında

Konumuz olan okumayı, yazıya dökülmüş sesleri tekrar seslere çevirebilme (Er, 2010, s. 209) anlayabilme (Kaçar & Kaçar, 2014, s.168) yetisi olarak tanımlayabiliriz. İnsanoğlu için hayati öneme sahip bilginin mahiyeti, çeşitleri, doğruluğunu test etmek için geliştirilen yöntemler, güzelliği için biçilen ölçü ve biçimler zaman içerisinde farklı bilim ve sanat dallarını oluşturmuştur. Felsefe, bilim ve din ile bilginin mahiyeti, edebiyat, musiki vb. Sanatlar ile de biçim ve güzelliği anlaşılmaya anlatılmaya çalışılmıştır. Fakat bilimin bilim olabilmesi, birikimin gerçekleşebilmesi ve bu sayede bilginin birikerek sistemleşmesi için olmazsa olmaz yazıdır. Tarih yazıyla başlamakta dolayısıyla da yazıdan sonra insanoğlunun anlamaya nerede nasıl başladığı hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz.

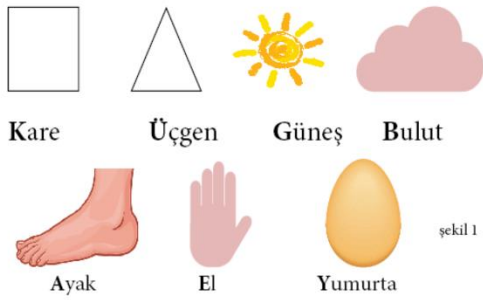
Okuma ve yazmanın, iletişimin bir üst seviyede kurulması için icat edilmiş, geliştirilmiş olduğunu düşünmekteyiz. Her iki şekilde de insanoğlu bilginin mucidi olmasa da geliştiricisi olabilecek vasıflarla yaratılmış canlılardır. Evren içerisinde insandan başka, anlayan, anlatan, anlam yükleyebilen, tayin edebilen bir başka canlı en azından bizim algı sınırlarımızın içerisinde yoktur.

Bugünün bilim imkanları içerisinde bulgusuna rastlanan ilk yazı örneği Sümerlere aittir. Bu yazı çeşidinde kelimelerin heceleri nesne adlarına benzetilerek ilgili nesnenin resimleri çizilmiştir.

“Kralım, ben düşündüm biz konuşurken bazı sesler çıkartıyoruz bu sesler bütün kelimelerde ortak fakat dağılmış. Bunları bir araya getirerek konuştuklarımızı gösterebiliriz. Nasıl yaptığımızı da halkımıza öğretirsek herkes bu işi yapabilir.”

“Çok iyi bilgin! Anlat bakalım nasıl olacak bu iş”

“Bakın kralım. Buradaki işaretleri görüyor musunuz?”

“Görüyorum”

“Sayın kralım, bu simgelerin bir isimleri var değil mi. Kim görse aynı şeyi söyler. Bu kare, üçgen, bulut, güneş, ayak, el, yumurta der.”

“Evet”

“Şimdi sayın kralım. Eğer biz “Bundan sonra her simge kendisini değil biz taşlara çizdiğimizde başladığı sesi gösterecek” dersek, büyük demek istediğimizde içindeki sesleri temsil eden şekilleri çizeceğiz.”

“Küyüb mü yazıyor burada bilgin?”

“Hayır kralım. Tersten okudunuz. Büyük yazıyor. Her bir ses için bir simge tayin ettim. Bu sayede bu şekilleri tanıyan herkes fersah fersah ötelerde de olsa sizin yazdıklarımızı bulunduğu yerde okuyabilecek.”

“Teşekkürler bilgin.”

Okuma becerisi bu kadar basittir. Okunacak metin Arapça, İbranice, Aramice ya da duyulmamış bir dil de olsa, insanın yapması gereken konuşurken çıkarılan sesleri görmediği bir insana tekrarlatmasıdır.

Bir şahıs yanındaki kişiye “elini kaldır” dediğinde ilettiği mesajı, kendisinden uzak, sesiyle iletişim kuramayacağı bir kişiye de aktarabildiği anda yazma becerisi bekleneni yerine getirmiştir. Bu çalışmada anlatılmak ve kazandırılmak istenen de bu basit ve temel algıdır. *Okuma ve yazma zor değildir.*

Eğitim-öğretim hakkında

Farklı tanımlamaları da olmakla birlikte, eğitim, bir *organizmada* kalıcı davranış değişiklikleri oluşturmak öğretim ise *kişide* istendik davranışlar oluşturmak olarak tarif edilir. Eğitim, Türkçe “eğmek” kökünden türetilmiştir. Tanım içinde düşünürsek, eğitim yani biçimlendirme, şekil verme her türlü canlı için uygulanabilir bir süreç iken; öğretim ve öğrenme sadece insana özeldir.

Çalışmamız açısından bakıldığında davranıştan maksat atlamak, zıplamak gibi dışa dönük hareketleri değil; iç dinamik ve bilgiye dayalı, sembol ve ses ilişkisi kurabilme becerisini ifade etmektedir. Bu açıdan eğitim yerine öğretim yöntemi ifadesini başlık için tercih ettik.

Yeni öğretim teknikleri

Hem dünya hem de Türkiye çok hızlı bir dönüşüm ve gelişim göstermektedir. Bu değişim ekonomiden aileye hayatın bütün alanlarına yansımaktadır. Ülkemizdeki eğitim ve öğretim yaklaşımları bu değişimden faydalanmalıdır. 1800lü yıllarda aylar süren yolculuklar 1900lerde günlere 2000lerde saatlere gerilemiştir. Bu İnternet sayesinde yüz binlerce km ötedeki bir kitap saniyeler içinde indirilebilmektedir.

Eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri de bu gelişmenin ardında kalmamıştır. Disiplin-ders-öğretmen merkezli eğitim anlayışından öğrenci-verim-etkinlik merkezli yeni eğitim-öğretim yaklaşımları gündeme gelmiştir. Bu yöntemlerin en temel özelliği öğretimi bilgi aktarma olarak değil, ezber yükü azaltılmış hayata dönük faaliyetlerin bütünü olarak algılamalarıdır.

Yeni eğitim-öğretim tekniklerinin en belirgin özelliği bilgiyi bir yığın olarak değil işleyen bir sistemin parçası olarak algılaması ve öğrenciye aktarmasıdır. Örneğin buğday, insanın en temel besin maddelerinden biridir. Besleyici ve doyurucudur. İnsanlar doymak için buğdayı avuçlayıp ağzına atmak yerine onu çeşitli işlemlere tabi tutarak ekme olarak tüketmektedir. Kişi o ekmeği tüketerek ihtiyacı olan buğdayı da bünyesine almaktadır. Fırın ile buğday arasındaki bu ilişkinin bir benzeri de eğitim ile bilgi arasında mevcuttur. Eğitici ya da öğreticinin görevi ham bilgiyi işleyerek daha kolay tüketilebilir ve sindirilebilir hale getirmektir. Bunun için de öğreticinin ham

yığın halindeki bilgiyi çözümlene ve farklı boyutlarda birleştirmek gibi bir sorumluluğu vardır.

Kur'an Okuma Eğitim-Öğretimi

Kur'an okuma eğitimi yüzeysel ve derinde daha kapsamlı bir mesaiyi içine aldığından- tashihi huruf, aşere takrib vb.- çalışmamızı yeni Kur'an okuma öğretim yöntemi olarak isimlendirdik. Öte yandan Kur'an eğitimi ya da Kur'an öğretimi olarak isimlendirmeyişimizin bir nedeni de bu kavramlarla ifade edilen anlamın bizim amacımızın çok üstünde kalmasıdır. Kur'an eğitimi denildiğinde biz Peygamberimizin yaşayarak, anlatarak nesil inşa etmesini anlamaktayız. O Kur'an eğitimi yapmıştır. Kur'an öğretimi kavramı da Kur'anın lafzının, manasının, maksadının öğretildiği bir faaliyetler zincirinin ismidir.

Çalışmamız bugüne kadar eksikliği hissedilmiş Kur'an öğretimi sorunlarına alternatif bir yaklaşım göstermek niyetindedir. Hali hazırda sürdürülen eğitim, öğrenci, öğretici ve veli açısından birçok sorunu bünyesinde barındırmaktadır. Bunların içinden en öne çıkan hususlar tespit edebildiğimiz kadarıyla şunlardır.

Öğretim süresi:

Çocuklar bir aydan önce Kur'an öğrenmeye geçemiyor.

Öğretim süreci:

Çocuklar müfredatta ilerleyemiyor.

Çocuklar derse gitmek istemiyor.

Çocuklar derse devam etmiyor

Öğrenilen bilgiler unutuluyor.

Ödül ya da ceza olmadığında öğrenme güdüsü sönüyor.

Ailelerin yakındığı temel hususlar bu çerçevededir. Bu problemlerin varlığı Kur'an kursları ile ilgili yapılan bir akademik çalışmada da tespit edilmiştir. Bu çalışmayla ilgili ayrıntılı tenkidimizi bir sonraki başlığa bırakıyoruz.

Kur'an öğretimi ile ilgili yayınlar

İlk olarak bahsedeceğimiz yayın, klasik Kur'an okuma öğretiminin sorunlarını tespit eden Ahmet Koç'un (Koç, 2011) makalesidir. Karadeniz bölgesini kapsayan araştırmada, bazı bölge illeri temelinde yaz Kur'an kurslarının sorunları ayrıntılı bir şekilde ortaya koyulmuştur. Bu araştırmanın evrenini oluşturan illerde kursların yüzde 75'inde öğretimin araç, gereç ve metot olarak da klasik anlamda yürütüldüğünü görebilmekteyiz.

Yine çalışmamız esnasında bahsettiğimiz klasik öğretime dair sorunların Koç'un araştırmasında Kur'an öğreticileri tarafından da tespiti önemlidir. Öğretim yapılan

ortamın fiziksel yetersizliğini göz ardı edersek – çünkü çalışmamız bu sorun için bir çözüm sunmamaktadır – öğrenci ve velilerin ilgisizliği, eğitim araç gereçlerinin, ders kitaplarının yetersizliği en çok şikâyet edilen meselelerden olmuştur. Koç'un bir başka tespiti de ailelerin tatile gidişi, ilgisizliği ve öğrencilerin devamsızlığının bu eğitim-öğretim sürecini sekteye uğratmasıdır. Bu bulgular öğrencinin ders ortamından yeterince içsel pekiştireç almadığını göstermektedir.

Öğreticilerin, kendilerinin öğretmenlik bilgisinin olmayışını, en önemli eksiklikleri olarak zikretmeleri de dikkat çekici ayrı bir husustur.

Kur'an okuma öğretimi hususunda Yusuf Alemdar'ın Ömer Halil Hasan'dan yaptığı çeviri ise (Hasan & Alemdar, 2004) Kur'an eğitimi ve öğretimine dair somut, yeni bir yöntem teklif etmemekte, günümüze değin yapılan çalışmalarını özetlemektedir. Kur'an'ı okuma, anlama ve yaşamının faziletine dair alışlagelmiş ayet ve rivayetleri sergilemekten öteye gidemeyen bu çalışma maalesef ilmi yayın olarak nitelenmeyi dahi hak etmemektedir. İnternet üzerinde de bu hususta devletçe üretilen materyaller ve özel çalışmalar göze çarpabilmektedir.

Geleneksel Kur'an öğretimi

Türkiye'de Kur'an öğretimi genel itibariyle cami ve Kuran kurslarında, çoğunlukla yaygın eğitim tarzında icra edilmektedir.

Peygamberimiz Medine'de ilk olarak bir mescit inşa etmiştir. O günden bugüne dek camiler ve mescitler toplumun nefes aldığı mekanlar olmuştur. Camilerde Kur'an okunmuş, öğretilmiş, Kur'an ilimleri için ayrıca mekânlar ilave edilmiş, ilim ehli alim ve talebelerin iâşe ve ibatesi için kimi zaman cami ile aynı büyüklükte külliyeleler dahi yapılmıştır. Zaman içerisinde camilerin bu eğitim faaliyetleri daralmış günümüzde sadece Kur'an'ın lafzının öğretildiği toplumun bünyesinde daha az yer işgal eden kurumlar haline ge(tiri)lmıştır. Başlıkta ifade ettiğimiz bu şekilde anlaşılan Medine'den günümüze Kur'an öğretimi değildir.

Çok çeşitlenmemekle beraber geleneksel Kur'an okuma öğretimi sınırlı bazı araç ve yöntemlerle öğretilmiştir. Vakıf olduğumuz kadarıyla bugüne kadar elifbadan başka öğretim aracı kullanılmamıştır. Elifba, klasik Kuran okuma öğretimi kitabıdır. Elif cüzü ya da Elifba olarak isimlendirilen kitabın konuları bitirildiğinde öğrenci Kur'an'a başlar ve Kur'an okumayı öğrenir. Bu süreç çoğu zaman bir yaz tatilini kapsar. Aile desteği almayan, eline cüz verilip haydi kursa deyip ardından takip edilmeyen çoğu çocuk, öğrenme süreci bitirmeden yaz tatilini bitirir ve öğretim de başarısızlıkla sonuçlanır.

Son yıllarda elifba cüzleri renk, baskı kalitesi, renkli çizimler gibi görsel unsurlar açısından zenginleşmeye çalıştırılmış ise de bu da yaygınlık kazanmamıştır. Arap harflerinin öğrenimi için farklı materyaller hazırlanmış fakat bunlar bireysel çabalar olarak kalmış sistematik bir gelişim kaydedilememiştir.

Geleneksel öğretimin gelişimi

İki binli yıllarda Türkiye’de kendisini Müslüman/İslamcı/Muhafazakar olarak nitelendiren sosyal grubun maddi refahının artmasıyla birlikte dinî ihtiyaçlarını tatmin etmek için de üst düzey hizmet arayışına yönelmiştir. Bu sosyolojik talepe cevap vermek için çabalayan geleneksel Kur’an öğretimi – okuma, ezberleme vb. – yapan özel kurumlarda bir yenilenme arayışı doğmuştur. Aileler “X kursu daha çabuk öğretiyormuş.” “Y kursuna gidiyor benim çocuğum. Hocası çok iyi. Çocuğum çok sevdi.” cümlelerinin etkisiyle daha çabuk, daha sevimli, daha kolay öğretim yapan kurumlara teveccüh etmiş, bu yönelim beraberinde gelişimi hızlandırmıştır.

Fakat Kuran öğreticileri, araç değişikliğinden, elifbaları renklendirmeyi, seslendirmeyi; yöntem gelişiminden de öğretim kurumlarında Kur’an harflerini akıllı tahta ile anlatmayı, cümle ve kelimeleri geniş ekranlara yansıtmayı anlamışlardır. Bu manada Kuran kurslarının içine daha çok görsellik ve teknoloji alınmış fakat öğretim yöntem ve tekniklerinde kayda değer bir değişim yaşanmamıştır.

Yaygın Kur’an okuma öğretiminin en genel uygulayıcısı kurum olan diyanet işleri başkanlığı da Kur’an okuma öğretiminde kur sistemine geçmiş; Kur’an okumayı bilmeyen, biraz bilen, iyi bilenler şeklinde üç kur olarak tasarlamış fakat sistemin uygulanmasında din görevlileri açısından pek fazla bir değişiklik olmamıştır. Onlar yine camilerine gelen öğrencileri geri çevirmemiş, öğretimlerine eski usul ile devam etmişlerdir. Aileler açısından da bir değişiklik olmamış, yine tatilden önce ya da sonra çocuklarını camiye Kur’an öğrenmeye göndermişler, görevliler kur farklılığı nedeniyle hiçbir çocuğu camiye almama gibi bir tavır içerisine girmemişlerdir.

Halihazırda Türkiye’de Kur’an öğrenmek isteyen bir kişinin başvuracağı öncelikli mekanlar olan camilerdeki din görevlileri, bir aydan önce normal şartlarda bitirememektedirler. Bunun sebebi de geleneksel Kur’an okuma öğretiminin yegâne öğretim aracı olan elifba cüzündeki konuların sayfa sayısıdır.

Bir elifbada her bir konu için bir sayfa yer ayrılmıştır. Bu konuları, konu için ayrılan sayfaları ve her sayfada öğrencinin ezberlemesi gereken simge-öge sayısını bu vesileyle göstermek istiyoruz.

Tablo 1. Elifbada konular, ilgili sayfalar ve öğrenilen öge- simge sayıları

No	Konu	Sayfa adedi	Öğrenilen (ezberlenen) öge-simge-kelime
1	Harfler	1	28

No	Konu	Sayfa adedi	Öğrenilen (ezberlenen) öğ-e-simge-kelime
2	Harfler (ince ve kalın)	1	28
3	Harfler (başta ortada ve sonda)	1-3	84
4	Üstün	1-3	15-30
5	Esre	1-3	15-30
6	Ötre	1-3	15-30
7	Cezm	1-3	15-30
8	Şedde	1-3	15-30
9	Uzatan harfler	3-6	15-30
10	El takısı	1-3	15-30
11	Okunmayan elif	1-3	15-30
12	Lafzatullah	1-3	15-30
13	Tenvin	1-3	15-30
14	Huruf-u mukatta	1	15
16	Yuvarlak t	1	15-30
17	Duruş şekilleri	0-2	10
Toplam yaklaşık)	Sayılmayan konularla beraber 30'a varan konu	25-40	1000'e yakın ayrı öğe

Görüldüğü gibi elimizdeki elifbalarda bir kişinin öğrenmesi gereken bilişsel öğe 1000 kadardır. Esasen bu sayının 950 kadarı öğretmen gözetiminde *öğrenilmek* yerine

öğretmen gözetiminde *çözümlemesi* gerekmektedir. Yukarıda sayılan ders konuları bir kişinin bir gününü ayırması gereken konular olmaktan çok, ders esnasında sistematik bir şekilde öğretilebilecek sonrasında yine derste ya da serbestçe pekiştirilebilecek ders öğeleridir. Bir çocuğa bir günde bu konulardan üç-dört hatta belki daha feci bir şekilde bir-iki konu öğretmek, onun öğrenme şevkini kırmaktan başka bir işe yaramayacak; zaten sınırlı olan öğretim süresini açıkça israf etmek olacaktır.

Geleneksel Kur'an okuma öğretiminin gelişimini temsil edebilecek iki adet elifbayı bu vesileyle incelemek istiyoruz. 1 numara ile gösterilen diyanet vakfı yayınlarından basılan, üç kişilik bir komisyon tarafından oluşturulmuş; 2 numara ile gösterilen ise emekli müftü Hasip Asutay tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 2. *Kuran elifbalarının karşılaştırılması*

No	Unsur	1 numaralı cüz	2 numaralı cüz
1	İsim	Tecvidli Kur'an-ı kerim elifbası	Kur'an alfabesi ve ilmihal bilgileri
2	Hacim	İnce – 48 sayfa	Kalın – 101 sayfa
3	İçerik	Elifba- sureler-tecvid	Elifba-dualar-sureler-kısa ilmihal bilgileri
4	Kâğıt	Parlak-kuşe	2.hamur
5	Basım	Renkli	Tek renk
6	Form	Sola doğru açılıyor	Sağa doğru açılıyor
7	Renk	Bordo kapak- sarı siyah sayfalar	Sarı-yeşil kapak- sarı-siyah sayfalar
8	Türkçe yazı	12 punto times new roman	12 punto times new roman
9	Arapça yazı	20-40 punto el yazısı	20-40 punto traditional arabic
10	Basım tarihi	2009	1996

Görüldüğü gibi 13 seneden beri kaydedilen gelişme sadece kâğıt kalitesi ve interaktif cd ilavesidir. İçerik ve metot açısından yapısal bir değişiklik yoktur.

Görselliğin artırılması, hacmin azalması, kâğıdın kalitesinin öğretim açısından katkısı elbette çok dar bir çerçevede kalacaktır. Geleneksel Kur'an öğretiminde öğreticilerin başlıca sorunlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

Görüştüğümüz öğretmenler, yaz Kur'an kursundan şikâyetçilerdir. Öğrenciler, okulu bitirip tatil yapmaya heveslendikleri için, bir haftadan sonra kursu bıraktıklarını dile getirmektedirler. Bunun için Kur'an öğrenme faaliyetinin yazın yapılmamasını, Kur'an öğretiminin tüm sene sürmesini temenni etmektedirler. Lojistik konusunda da öğretmenler, Kur'an kursunun verildiği ortamların darlığından, eğitim-öğretime uygun olmamasından, kitapların eksikliğinden ve yetersizliğinden yakınmaktadırlar.

Öğrencilerin sorunları

Yaz Kur'an kursu öğrenciler açısından, oyunu, arkadaşları, bırakıp ders yapmak anlamına geldiğinden onlar için bir sorun ve sıkıntı kaynağıdır. Şu kadarı var ki lise öncesi okul çağı çocuğu için okulun kendisi de çoğunlukla gidilmesi istenmeyen bir mekândır. Öğretici sevdirdiğinde ders de sevdirebilir. Fakat yaz mevsiminde tatil isteği ağır bastığından bütün eğitim ve öğretim senesinde biriken stresi özgürce koşarak ve oynayarak atma güdüsü daha baskın çıkmaktadır. Bu baskınlığın üstesinden gelmek için aile ,öğretici iş birliği ile bilinçlendirme ve sevdirme siyaseti yürütülebilir .

Sistemin sorunları

Türkiye'de Kur'an okuma öğretiminin tarihi incelendiğinde birçok badireden geçtiği görülebilir. Halkın genellikle din üzerinden yönetilme alışkanlığı, (kutsal devlet anlayışı) halka din üzerinden mesaj ve müdahale geleneğini doğurmuştur. 2010'larda ilkökul beşinci sınıf öncesi çocuklarının Kur'an kursuna gitmesinin yasaklandığı dikkate alınırsa neyden bahsettiğimiz rahatlıkla anlaşılacaktır.

Eğitim-öğretimin; materyal, dikkat, zaman gibi ekonomik yetkinlikler isteyen bir faaliyet olması, bu çalışmaların bireysel çabalarla sürekli ve sürdürülebilir olmasını pek mümkün kılmamaktadır. Bu faaliyetlerin vakıf, dernek, cemaat ve devlet gibi insanların bir araya gelerek oluşturduğu kurumlar vasıtasıyla yürütülmesi aşına olduğumuz hususlardandır.

Sistemin yürütücüsü Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumla dolaysız etkileşen ve bu nedenle sıkça gündeme gelen kurumlardan bir tanesidir. Haklı nedenler olduğu kadar haksız eleştirilerinde muhatabı olan bu kurumun uhdesinde olan Kur'an okuma öğretimi bugün eskisinden daha iyi olmasına rağmen olması gereken seviyede değildir. Bu sorunların üstesinden gelebilmenin yolu kanaatimizce sivil girişimlerin devlet iradesine örneklik yapması ve eğitim ürün ve yöntemlerini tüzel kişiler vasıtasıyla ortaya koymasıdır.

Kur'an öğretiminin sistematik bir hale gelmesi yöresel farklılıkları ve bireysel kusurları örtebilecek, öğretim kabiliyetleri, bilgi ve beceri birikimleri sınırlı öğrencilerin eksikliklerinin sisteme zararının en aza indirilmesine vesile olabilecektir.

Yeni Kur'an Okuma Öğretim Tekniği

Bu tekniğe *yeni* dememizin nedeni, bu yöntem ve tekniklerle bugüne kadar Kur'an öğreten kimseye rastlamamış olmamızdır. Yaptığımız araştırmalarda bu yönteme benzeyen bir anlatıma da rastlayamadık. Kur'an öğretiminin ve din hizmetlerinin Türkiye'deki en üst kuruluşu olan Diyanet İşleri Başkanlığının kendi sitesinde hazırladığı Kur'an öğrenme portalında (kuran.diyanet.gov.tr) uygulanan yöntemin de klasik Kur'an okuma öğretim yöntemlerinin bilgisayarlı ortama aktarılmasından ibaret kaldığını görmemiz de yeni Kur'an okuma öğretiminin acilen faaliyete geçirilmesi gerektiği düşüncesini desteklemektedir.

Özellikle velilerin ve öğrencilerin öğrenilen bilgilerin zaman içinde unutulmasından muzdarip olduğu aşikardır. Sistem içinde rolü olan herkesin kabul edeceği sorun esasen bir bellek problemidir. Uzun süreli bellekte bilgi saklanması birinci yolu tekrar ikincisi de öğrenilen bilgilerin anlamlı olmasıdır. (Keleş et al., 2006, s. 76) yeni tekniğimizde öğrenme süreci minimuma indirildiği için öğrenciye bol bol Kur'an okuyarak bilgilerini tekrar edecek vakit kalmakta, sesler şekillerine uygun isimlerle anıldığı için de (taş kafa, dik kafa vb.) anlamlı ve bağlantılı nöral kodlara sahip olacaktır.

Yeni tekniği klasik teknikten ayıran temel farklar

Klasik elifba kullanmama

Bu teknikte kesinlikle klasik elifba kullanılmaz. Klasik öğretim öğrencinin değil öğretmenin işini kolaylaştırmak için tasarlanmıştır. Konulu olarak öğrenme, okuma sürecini parçalamakta ve öğrencinin belleğini verimli kullanmasına mâni olmaktadır.

Harflerin şekil ve sesleriyle tanı(t)ma

Bu teknikte harflerin elif, ba gibi isimleri ancak Kur'an okuma öğrenildikten sonra *gerekirse* öğretilir. Bu isimler de sadece huruf-u mukattaa denilen belirli surelerin başlangıcındaki ibareleri okumak için kullanılacaktır. Standart bir okuyucunun bu bilgiden mahrum olması onun Kur'an okumasına pratikte bir zararı olmayacaktır. En fazla o surelerden birine geldiğinde burası nasıl okunacak diye bir bilene soracaktır.

Proaktivite

Bu teknikte öğrenci interaktif değil proaktif davranmaya zorlanmaktadır. İnteraktivite, kişinin herhangi bir nesne ile etkileşim içinde olmasıdır. Proaktivite ise kişinin nesneyi kendi iradesince yönlendirebilmesidir. İnteraktivite de kişinin kabiliyetleri nesnenin sahip olduğu özellikler ile sınırlıdır, proaktivite de ise kişinin kuvvet ve imkanları nispetinde özgürdür. Öğrencinin öğretmenin sorularına cevap

vermesi ödevlerini yapması yeterli değildir. Öğrenci öğrenim yükünü kendisi taşıyabilmelidir. Öğretmen gözetici ve yol gösterici konumundadır.

Tümdengelim

Bu teknikte öğrenci ilk gün Kur'an okuyabilmektedir. Ders araçları ve örnekler tamamen Kur'an'dan örnekendirilmelidir. Klasik elifbalarda karşılaştığımız اِبُّ اِبُّ gibi örneklemler gereksiz bilişsel öğeler olarak değerlendirilmekte öğrenim sürecine alınmamaktadır. Öğrenci Kur'an'daki ifadeleri çözerek ve çözümleyerek, tüm yapıyı bozup tekrar yaparak kendi bilişsel şemasını oluşturmaktadır.

Çözümleme

Bu teknik her açıdan – ses, harf, hareke bilgisi – çözümleyici bir yaklaşıma dayanmaktadır. Öğrenciye ت ب harfleri, üstün (َ), şedde (ّ), cezm (◌) öğretilip تَبَّتْ ifadesini okuma becerisi kazandırma yerine تَبَّتْ ifadesinin ses değeri (tebbet) öğretilip, neden ve nasıl o ses değerine sahip olduğu kavratıldıktan sonra öğrenciden bu ses değerleriyle yeni ses topluluklarını oluşturması ve tekrar farklı ifadeleri çözümlemesi istenir. Bu süreç içerisinde öğrenciye tanımadığı sesleri tanıyabilme, öğrenmediği kelimelerin toplam ses değerini çözümleyerek bulabilme becerisi kazandırılmaktadır.

Bu yöntemde çözümleme ve tümden gelim eş zamanlı kullanılabilir. Bu metotlarda klasik yöntemden farklı olarak öğrenciye bütünü verip parçayı bulmasını, bulduğu parçayı diğer bütünde yerine koyabilmesini istenir. Klasik metot ise öğrenciye en küçük parçayı – harf – verip, sonra diğer parçaları – harekeler, uzatan harfler – vererek bir bütün oluşturmasını – Kur'an okuma – ister.

Yeni teknikle öğretime dair bir örnek

Yeni Kur'an okuma öğretim tekniğinin en önemli özelliği çözümleme (analysis-تحليل) temelli oluşudur. Çözümleme basit bir tanımla bütünü parçalarına ayırma işlemidir. Burada çözümleme sadece çözüp bırakma değil, bu işlemde açığa çıkan öğeleri başka kelimelerde tanıma ve yerine koyma becerilerini de kapsamaktadır.

Tek başına çözümleme esasen klasik öğretimde de kullanılan bir tekniktir. Fakat bu öğretim yönteminde çözümleme, yapılıp bırakılan tek eylem olmaktan uzaktır. Çözümlenen kelimenin parçalarının takip eden örneklerde kullanılması istenmektedir.

Örnek bir hoca (H) öğrenci (Ö) diyaloguyla somutlaştıralım.

Kur'an'dan okuyarak öğretim

H – [Kur'an'ı açar ve baştan ikinci sayfanın [örnekleme amaçlıdır] ilk kelimesini okur.] Bak öğrencim [burada ve bundan sonra öğrenci kelimesinin yerine öğrencinin ismi gelecektir. İsmi ile seslenilmeyen öğrencinin motivasyonu daha ilk anda sifıra yakınlaşacaktır. Araştırmalar insanların en çok hoşuna giden sesin kendi isimlerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açıdan

öğrencilerin isimleriyle hitap edilmesi eğitimde önemlidir.] Burada “مَنْلَهُمْ كَمَلٌ” yazıyor. Şimdi bu Arapça Türkçe'nin tam tersiyle yazılıyor. Bana şimdi gösterebilir misin “me” sesi hangisi.

Bu ilk soru öğrencilerin çoğunu şaşırtmaktadır. Çünkü daha önce çoğunun hiç görmediği, okuyamadığı ve okumaktan da çok korktuğu bir dil ile ilgili böyle bir soru öğrenciyi afallatmaktadır. Dolayısıyla hocanın öğrenciyi rahatlatıcı bir açıklamaya girişmesi kaçınılmazdır.

H – Bak öğrenci [hoca elini sayfanın başına koyar] Buradan okumaya başlıyorum. Ve buna “meseluhum [buradaki vurguların bütün Arapça fonetik maharetiyle yapılması lazım. Asla bu öğrenci yeni başlıyor, peltek olmasa da olur şeklinde düşünülmemelidir.]” Şimdi düşün. Bu iş çok basit. Bir adam bir günde bir ekmek yiyorsa iki günde kaç ekmek yer. Diyorum ki şimdi, buradaki kelimenin hepsi “meseluhum” kelimenin başlangıcı da burası [parmağıyla da gösterir] o zaman mantıksal olarak “me” sesi nerde olması lazım.

Ö – [çoğunlukla doğru yeri gösterebilirler. Gösteremiyorsa anlatımda eksiklik var demektir. Hoca yine kolaylaştırıcı üslupla anlatımı tekrarlamalı ve bundan zevk aldığını çocuğa hissettirmelidir. İlk adımda “hoca benden bıktı, ben galiba aptalım anlamadım” gibi bir düşüncenin uyanmasına müsaade edilmemelidir. Aksi takdirde öğrenim süreci uzayabilir, zorlaşabilir, öğrenci terk edebilir.]

H - [Öğrenci doğru yeri yani başlangıcı gösterdiyse] harika, muhteşem. Şimdi buraya odaklanalım. Me sesine [Burada Hoca harflerin ve hareketin üzerine deyim yerindeyse balyozla vurur gibi çıkartmalıdır ki yeni fonetik kolayca algılsın.] Şimdi yine bir bir daha kaç eder oynayacağız. [Öğrenci büyükse oyun yerine hesaplama vb. üst düzey kavramlar kullanılmalıdır.] Şimdi ne dedik buraya?

Ö – Me. [Bu safhada öğrencinin tıpkı hocası gibi m'yi balyozlaması beklenmektedir. Mmmmmmmmm gibi bir vurgu. Çünkü hoca bu şekilde vurgulamıştır.]

H – Harika çok güzel. Şimdi, bak burada [iki küçük kağıt ya da başka bir materyal yardımı ile sadece me'nin görünmesini sağlar] kaç tane işaret görüyorsun?

Ö – İki tane.

H – Evet harika. Şimdi bak öğrenci. [İsim ile hitap etmeye özen gösterilmelidir. Çünkü hoca Kur'an anlatıyor ile hoca bana Kur'an anlatıyor beyinde birbirinden farklı çağrışmaktadır.] Bizim yaptığımız Kur'an okumak değil Arap alfabesini seslendirmek. 28 tane harf beş tane de hareket var. Bunları tanıdıktan sonra sen sağ ben selamet. Anlamıyoruz değil mi burada yazılanları.

Ö – Evet.

H – Pekâlâ. Harika. [Yazıda iltifat sıkıcı gibi gözükebilir fakat anlatımda bu iltifatların her biri öğrenmeyi hızlandırıcı etkiye sahiptir. (Aydın, 2014)] Şimdi burada iki tane işaret var. İki tane de ses var. Bak burada gördüğün taş kafa var ya [Asla mim diye bir şey ağızdan çıkmamalı. Bu öğrenimi geciktirir. Harfler için tanım tablosu aşağıda verilmiştir.] Bunun sesi “mmmm”. Neymiş?

Ö – Mmm.

H – Harika. Şimdi bak mantık olarak burada iki işaretin toplamı ne sesiydi

Ö – Me.

H – Bu taş kafanın sesi neydi?

Ö – Mmm.

H – Peki bu çizgi o zaman ne sesi verir. Mmeee 'den mmm sesini çıkarırsan ne kalır?

Ö – E [öğrenci ilk defa karşılaştığı bu teknik yüzünden afallama, çekinme yaşayabilir. Hoca öğrencinin önünü açan zorlandığında yardım eden müşfik bir kahraman gibi davranmalıdır.]

H – Harika, muhteşem bak gördün mü! Dünyanın en basit şeyi diyordum da burun kıvırıyordun. Bütün hepsi de böyle. İki günde iki ekmek yiyen adam bir günde fırıncının küreğini kaç defa görebilir. Bu kadar basit. [Yeni bir yöntemin yabancılığıyla gerilen ortam mutlaka fıkra, gülme, espriyle yumuşatılmalıdır.]

Şimdi geldik diğerine. [bu sefer ۞ kısmı gösterilir..] Bak burada da me'nin üstündeki çizginin aynısından var demek ki ben bu harfin sesini öğrenirsem ona hangi sesi ekleyeceğim?

Ö – [tereddüt yaşanması doğaldır. Öğrenci anında söylüyorsa bu fazladan bir nimettir.] E.

H – Harika. Şimdi bu kelimenin tamamı neydi?

Ö – [Muhtemelen unutmuştur. Hoca öğrencinin düşünmesine fırsat bırakmadan söylemelidir. Çünkü burada geçen her düşünme saniyesi bilinçaltına öğrenemedin bilmiyorsun sinyali gönderecektir. Ama hatırlıyorsa maşallahı vardır.]

H – Meseluhum. Değil mi? O zaman bu sivri diş üzerinde üç nokta hangi sesi veriyor demek ki. Nasıl okuyacağız buraya kadar [parmaklar ya da kağıtlar yine dar kadrajdadır.]

Ö – S. [Harfin peltek sesi öğrenciden çıktıysa artık olayın mantığı kavranılmış demektir. Fakat bu kavrayışın tekrarlanabilir davranış olarak gösterilebilmesi için pekiştirilmesi gerekecektir.]

H – Harika, muhteşem. Gel bir öpeyim. [Hoca ve öğrencinin aynı cins olduğu ve öğrencinin hocadan küçük olduğu varsayılmaktadır.]

Ö – [Yavaş yavaş havaya girmiştir]

H – Şimdi devam edelim. Bak çok basit değil mi? Her işaret bir ses. Sesleri birleştirmece oynuyoruz gibi düşün. M ile E yi birleştirince **me** oldu, S ile E'yi birleştirince [Hoca hafif duraksar ki öğrenci araya girsin ve bildiğini hocaya gösterebilir]

Ö – Se.

H – Bu kadar işte. Devam edelim. Bak şimdi sırada diğer şeklimiz var görüyorsun değil mi bir tane uzun çubuk. Ne demiştik tüm kelimeye?

Ö – Meseluhum

H – Çok güzel. Mese'sini okuduk. Sıra hangi seslerde.

Ö – luhum.

H – Harika. Şimdi mantıken burası [۞] Lu mudur yoksa Hum mudur?

Ö – Lu [tereddütlü cevap vermesi normal, kendinden emin ise iyidir.]

H – Çok güzel. Şimdi biraz önce yaptıklarımızdan hareketle düşünürsek burada hangi şekil **L** hangi şekil **U** sesini veriyordur sence.

Ö – [Öğrenci biraz duraksayabilir hatta söyleyemeyebilir de burada yine hoca öğrencisini teşvik edip, bilmiyorum sinyalinin bilinçaltına gitmesine engel olmalıdır. Bizim öğrenci şu anda biliyor varsayıyoruz.] Uzun çubuk **L** sesini veriyor bu kıvrık kafa da **U** sesi.

H – Koçum benim! İşte bu! [Öğrencinin hangi ifadeden hoşlandığını hoca kendisi bilmeli ve bu tür teşvik cümlelerini yerince kullanmalı] Şimdi sıra diğerinde. Hadi bakalım.

Ö - ... [Öğrenci hocasının-öğreticisinin her iltifatında biraz daha gayretlenecek ve yaptığı işi sevecektir. Buradaki üç nokta öğrencinin heyecandan sustuğunu ifade etmektedir.]

H – Bakalım ne varmış. Sekiz gibi şey. Üzerinde de lu'nun üzerindeki aynısından. Şimdi burada bir karışıklık var gibi görünebilir. Dört tane şekil var ama üç tane ses var değil mi?

Ö – Evet.

H – En sondaki taşkafayı hatırladık mı? [Harflerin isimlerinin değil de ilk duyulduğunda saçma, komik isimler kullanılması öğretimi kolaylaştırıcı bir unsurdur. (Yaşar, 2016)]

Ö – MM sesi.

H – Evet. Bu sefer onun üstünde bir taş var. Harfin üzerinde taş olursa şunu yapıyoruz. Mesela piknikte sofraya bezini sereriz de bazen rüzgâr götürmesin diye üzerine taş koyarız ya.

Ö – Evet.

H – İşte Araplar da demişler ki ben bir harfin üzerine bu taşlardan koyarsam sen onu kımlatma. Me, mi, mu deme. Hum de bırak. Anlaşıldı mı?

Ö – Evet.

H – Basit değil mi? Mantık tamamen.

Ö – Evet hocam.

H – Hadi devam edelim. Bak buradaki üç harfi de tanıyoruz. [birinci kelime bitti. Şimdi ikinci kelimeye geçtik.] Bak bu kafası göğün bakan s gibi duran harfin sesi kkk.

Ö – [Öğrenciye bu sefer düşünme fırsatı vermelidir hoca. Ara sıra bir önceki kelimeye bakarak oradan benzetme yapmak suretiyle bir şeyler söylemek için çabalayacaktır. Hoca öğrenciye bu imkânı tanıyarak onu aynı anda çözümleme ve bütünleme yapmasını teşvik etmelidir. Öğrenci en iyi ihtimalle kekeleyerek okuyabilecektir. Hoca bu kekeleye sürecini baltalamamalıdır. Öğrencinin beyni bu yoğun yüklenmeden dolayı aşırı odaklanacak ve muhtemelen hocanın telkinlerini tam bir dikkatle dinleyemeyecektir. Öğrenci de yapamazlıktan dolayı bıkkınlık emareleri görülmeye başlanırsa anında iltifatla tedavi edilecektir.]

H – Hiç mühim değil. Yapamaman normal. Kusursuz yapabilseydin zaten ben bırakıp gidecektim. Sakin ol. Şimdi bak. Bu şekil hangi sesi veriyordu. K. Çizgi üzerinde ise hangisiydi. E. Birleştir şimdi.

Ö – Ke.

H – Taş kafa hangi sestir. M. Üze..

Ö – Me [diyerek öğrenci hocanın sözünü kesmeye çalışabilir. Hoca asla ama asla sözünü kesme, soru sorma gibi öğrenciyi pasifize edici cümleler sarf etmemelidir.]

H – Şimdi uzun çubuk hangisiydi. Hangi sesi çıkartıyordu benden.

Ö – L

H – Evet. şimdi bakıyoruz bunun altında daha önce görmediğim türden bir şekil var. e sesini veren şekli harfin altına koymuşlar değil mi.

ö – Evet.

H – Hah. İşte harfin altına çizgi çizildiğinde bu harfe i sesi ekletiyor. Şimdi okuyalım kelimeyi.

Ö – Kemeseli (كَمَسَلِي)

H – Harika devam...

Konuşma bu şekilde devam etmektedir. Öğretim süresinin nispeten geniş olduğu köy camileri, öğretim yapılan kişi sayısının az olduğu ortamlarda tercih edilebilecek bu yöntemde hiçbir elifbaya gerek olmaksızın eğitim süreci tamamlanabilmektedir.

Yaptığımız çalışmalarda bu yöntemle ona yakın kişiye Kur'an okumayı öğrettiğimizi ifade etmek isteriz. Bu yöntemle bir işyerinde yaşları 40-50 arası beş kişi ile gerçekleştirdiğimiz bir öğretim sürecinde günde yarım saat öğretim yapılarak iki hafta içerisinde daha önce hiç Kur'an okuyamayan kişiler Kur'an okuyabilir hale gelmişlerdir.

Yine Hacettepe İngilizce Tıp okuyan bir öğrenciyle başladığımız öğretim süreci iki günde tamamlanabilmiştir. Bu süreçte sadece Kur'an okunmuştur. Öğrenci, ilk gün bir satır, ikinci gün yarım sayfa, üçüncü gün bir tam sayfa Kur'an okuyarak öğretim sürecini başarıyla tamamlamıştır.

Yeni teknikte kullanabilecek bazı metotlar

Bu teknikler Kur'an okuma mantığının basitliğini öğrenciye anlatmak için kullanılabilir. Bu sayede öğrencinin kendini tamamen farklı bir şeyler öğrenmeye kalkıştığı ve muhtemelen bunu başaramayacağı yönündeki asılsız bilinçaltı korkularına yenik düşmemesi sağlanacaktır.

Türkçe harflerle Arapça yazı mantığını kavratma

Arapça hareketlerin ne işe yaradığını farklı bir yoldan göstermek için aşağıdakine benzer metinler okutulabilir. Türkçe bir metnin başlangıç hariç sesli harfleri silindiğinde Arapçadakine benzer bir mantıkla okunması mümkün olabilecektir.

Srdm sr ççğ annn bbn vr mdr	Sordum sarı çiçeğe annen baban var mıdır?
ççk ydr drvş bb annm bbm tprktr	Çiçek eydür derviş baba, annem babam topraktır

Türkçe metin harekelenmesi

Bu tekniğin soyut düşünme kabiliyeti gelişmiş 15 yaş ve üstü öğrenciler için kullanılması uygundur.

Annemi seviyorum	I ^{an} 2 ^e m ⁱ s ^e v ⁱ y ^o r ^u m.
Bismillah	B ⁱ smil ^{2a} h
Elhamdülillah	I ^e lh ^a md ^u li ^{2a} h

Bu tablodaki metinler yöntem örneği oluşturması açısından yazılmıştır. Arapça ya da Türkçe ifadedeki ses formlarının doğru yanlış olmasından ziyade bu hususun dikkate alınarak değerlendirilmesi faydalı olacaktır.

Tümden gelim

Bu metotta öğrenciye önce bütünü mantığı öğretilir, sonra öğrenciden parçanın bütün içinde neresi, ne şekilde, nasıl oluşturduğunu çözümlenmesi istenir. Bu nedenle klasik elifba cüzü kullanılmaz.

Elifba öğretmen merkezli, öğrenciyi pasif bir alıcı kabul eden klasik eğitim anlayışının ürünüdür. Öğrenci bu materyalle istekli, kendiliğinden bir ilişki kuramaz. O, öğrenci için kendisinin imtihan aracıdır. Bundan dolayı elinde elifba cüzü taşımak öğrenci için başlı başına bir sıkıntı sebebidir.

Zorlu yoldan tümevarım anlayışına dayalı elifbalar yerine bizim ikame etmek istediğimiz materyaller harf gösterim tablolarıdır. Bu materyalde öğrenci bu tabloyu elindeki Kur'anı okuyamadığı zaman şekil ve ses birleşimini hatırlayarak okumaya devam etmesi amacıyla taşıyabilir. Dolayısıyla bu tablolar kendiliğinden bir başarı nesnesine dönüşür. Öğrenci tablolar sayesinde Kur'an okumaktan geri durmaz ve aynı zamanda takıldığında kendi kendine devam ederek özgüven geliştirmiş ve öğrenirken öğretmene bağımlı olmaktan kurtulur.

İlkeler

Yöntemin başarılı olması için öğrencileri bazı ilkelerden haberdar etmek gerekmektedir. Bu yöntemi öğrenciye benimsetirken bazı ilkeler öğretilmelidir.

Harekesi olmayan harf okunmaz

Bilindiği gibi Kur'an Arapça bilen bir topluma indirilmiş, kaydolurken o günün yazım tekniği açısından bugün için söz konusu olmayan nokta ve hareketlerden faydalanılmamıştır. O günün şartlarında herkes Arapça bir ifadeyi hatasız olarak okuyabilecek dilbilgisine doğuştan sahipti ve bu konuda yarışmalar dahi düzenleniyordu. Bu açıdan yazılı bir metni okuyacak bir avuç insan vardı ve onlar da bu işi hakkıyla bilen dil üstatlarıydı.

Kur'an metninin noktalanması ve harekelenmesi ile ilgili akademik bilgi ehline yazılan kitaplardan edinilebilir. Bizim bahsetmek istediğimiz bugünün insanlarınca bir tabu olarak bakılan Kur'an'ın harf ve hareketlerinin peygamber efendimiz döneminde anlamı değiştirmedeği müddetçe farklı şekilde okunmaya müsait oluşuydu.

Bizim harekesi olmayan harf okunmaz ifademizi de bu açıdan değerlendirilmesini talep ediyoruz. Harekeler, Kur'an'ı anlayarak okuyamadığı için yanlış seslendiren ve dolayısıyla anlamı kökten bozacak okuyuşlara engel olmak için üretilmiş bir çaredir. Arapçanın ses yapısı kimi zaman bir kelime değiştiğinde anlamı

bozulmayan fakat bir ses değiştiğinde bütün anlamın yerle bir olabildiği hassas bir dilbilimsel yapıya sahiptir.

rneklendirmemiz gerekirse

الله خلق ifadesinde Allah lafzının son harekesi “u” ya da “e” sesiyle okunabilir. [hatta Kur’an’ın ilk nüzul ve kitabetinde noktaların da olmadığı göz önüne alınırsa ne kadar büyük bir anlam aralığına sahip olduğu ehlince takdir edilebilir]. Bu ifadeyi الله خلق (khaleqa’llāhu) okumak “Allah yarattı” الله خلق (khaleqa’llāhe) okumak “O Allah’ı yarattı” demektir.

Harekeler, insan ürünü olduğu için dokunulmaz değildir. Kur’an metninin doğru okunması için insanlar tarafından hareke dediğimiz işaretler icad edilmiş, kodlanmış ve yazılmıştır. Kur’an’ın aslı harekesiz iken, harekeler Arapça cümle bilgisi (nahiv) olmayan insanların yanlış yapmasına engel olmak için Kur’an metnine koyulmuş, ses ve telaffuza yönelik işaretlerdir. Bu nedenle Kur’an metnine hareke koyulurken kendinden önceki sesi kaynaştıran, uzatan, *okunmayan* harflere hareke konulmamıştır. Çünkü bu harfler anlamı olduğu halde *sesi* olmayan sembollerdir. Türkiye’de Kur’an ğretimi mana eksenli olmadığı için bu harflerin işlevlerini öğretmek de eğitim açısından gereksizdir. Bu açıdan öğrenciye harekesi olmayan harfi okumadığımız söylendiğinde bu durumu mantıklı bir zemine oturacak ve öğrencinin kafası da karışmamış olacaktır.

Harekesi olan harf mutlaka okunur

Yukarıdaki ilkenin zorunlu tamamlayıcısıdır. Harekesi olan bütün harflerin sesi çıkmak zorundadır. Yukarıda bahsettiğimiz gibi harekeler seslendirilmek için koyulmuştur. Dolayısıyla her hareke seslendirilmek mecburiyetindedir.

Harflerin yazılışı

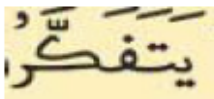
Klasik ğretim sisteminin temel materyali elifbaların değişmez konularından bir tanesi de harflerin başta ortada ve sonda yazılışıdır. Asırlardan beri Arap alfabesi bu Şekilde kodlanarak esasen çok basit ve mantıklı bir sistem ezber ve ayrıntıya boğulmuştur. Biz bu sistemde harflerin isimlerinin öğrenilmesinin gereksiz ve Arapçanın yazı sistematiğine aykırı olduğunu düşünmekteyiz. Bu iddiamızın gerçekliğini görmek için neredeyse bütün elifbalarda standart olarak gösterilen harflerin yazılışlarını bir başka açıdan incelemek yeterli olacaktır.

Şekil 1. Standart elifba harfleri

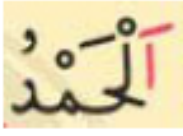
Kur'an harflerinin yazılışları							
Sonda	Ortada	Başta	HARF	Sonda	Ortada	Başta	HARF
ط	ط	ط	ط	ا	ء	ا	اء
ظ	ظ	ظ	ظ	ب	ب	ب	ب
ع	ع	ع	ع	ت	ت	ت	ت
غ	غ	غ	غ	ث	ث	ث	ث
ف	ف	ف	ف	ج	ج	ج	ج
ق	ق	ق	ق	ح	ح	ح	ح
ك	ك	ك	ك	خ	خ	خ	خ
ل	ل	ل	ل	د	د	د	د
م	م	م	م	ذ	ذ	ذ	ذ
ن	ن	ن	ن	ر	ر	ر	ر
و	و	و	و	ز	ز	ز	ز
ه	ه	ه	ه	س	س	س	س
لا	لا	لا	لا	ش	ش	ش	ش
ي	ي	ي	ي	ص	ص	ص	ص
				ض	ض	ض	ض

Klasik öğretimin en temel kabul ve öğretilerinden biri harflerin başta ortada sonda yazımıdır. Pekâlâ bir öğrenci açısından bu ne demektir, öğrenci bu ifadeyi nasıl anlamalıdır, bu ifade nasıl anlaşılmalı ve anlatılmalıdır? Bu şekilde bir ifade Kur'an'da görünen haliyle kelime ve harflerin konumuna uygun mudur? Örneklerimizde görelim.

Şekil 2. Kelimelerdeki harflerin yazımı

Kur'an'da görünen	Kelimedeki harflerinin yazımı									
	Sonda		Ortada		Ortada		Ortada		Başta	
	ر		ك		ف		ت		ي	
	Ra sonda	ر	Kef ortada	ك	Fe ortada	ف	Te ortada	ت	Ya ortada	ي
Öğretilen ile	Aynı		Aynı		Aynı		Aynı		Aynı	

Şekil 3. Kelimelerdeki harflerin yazımı-2

Kur'an'da görünen	Kelimenin harflerinin yazılımı									
	Sonda		Ortada		Ortada		Ortada		Başta	
	د		م		ح		ل		ا	
	Dal sonda	د	Mim ortada	م	Ha ortada	ح	Lam ortada	ل	Elif başta	ا
Öğretilen ile	Aynı		Aynı		Farklı		Farklı		Aynı	

Fark edileceği gibi Kur'an öğrenmek isteyen kişilere gösterilen harflerin yazılış formları ile öğrencinin bu öğretim sonrası Kur'an okurken karşılaştığı harflerin konum ve formları birbiri ile her zaman uyuşmamaktadır.

Üstelik henüz öğretim sürecinin başında öğrenciye aktarılan "harfin başta ortada sonda yazılışı" ifadesi net değildir. Eğer bundan kastedilen baş, orta ve sonda olma durumları harfin kelime içindeki konumu – harf kelimenin başında, ortasında, sonunda böyle yazılır – ise bu yanlış bir bilgidir. Yanlışlık örneklerimizde gösterilmiştir.

Eğer baş, orta ve sondan kastedilen harfin diğer harflere göre konumu – sağında ve solunda harf olması–ise bu durumda da doğru bir ifade olamayacağı yine örneklerimizden anlaşılacaktır. Örneklerimiz uzatılabilir. DİB'in kendi sitesinde hazırladığı elifbada bu ifadeden kastın harfin kelimeye göre konumunun kastedildiği anlaşılmaktadır.

Görüldüğü gibi klasik yöntemde öğrencinin bilinçaltına "Harfler üç farklı şekilde yazılır" şeklinde bir mesaj gönderme söz konusudur. Hiçbir öğreticinin insanları Kur'an öğretmekten soğutucu bilinçaltı mesaj vermek istemeyeceğine biz de inanıyoruz. Fakat bu tablo daha yolun başında işlerin ne kadar karışık ve içinden çıkılmaz olduğunun kanıtları gibidir.

Bu noktada bizim tavsiyemiz harfleri başta ortada sonda olarak nitelemek yerine öncelikle *harflerin kafa ve gövdelerini belirleyerek öğrencilere harfleri kafasından tanımayı öğretmektir*. Çünkü öğrenci kafasını gördüğü harfe standart bitiş şekilleri – uzatma, çengel, hilal / kuyruk, karın, tencere- eklemeyi kısa zamanda öğrenebilecektir.

İkinci aşama ise harflerin bitişme ya da el ele tutuşma olarak tabir ettiğimiz durumlarını öğrenmesidir. Bitişmeyen harfler tanındığında ise artık öğrenci için tanınmayan harf kalmayacaktır. Çünkü bütün harfleri kafasından tanıyabilecek ve

seslerini çıkartarak okumaya geçebilecektir. Bu sayede her harf için dört farklı şekil öğrenmek – ezberlemek – zorunda kalmayacaktır.

Bu –başta, ortada, sonda– yazılış formları farklı şekiller değildir, harfin tek başına haliyle tıpatıp benzeşmektedir şeklinde ileri sürülebilecek bir itiraza karşı bizim tavsiyemiz olaya harflerle ilk defa karşılaşan bir kişinin gözünden bakmak olacaktır. İnsanlar ve özellikle de soyut düşünme kabiliyeti gelişmemiş çocuklar, harflerin üç farklı halinde de ortak olan benzerliği kavrayamayacak, her bir farklı şekil ve ses formunu olduğu gibi ayrı ayrı kodlayarak okumaya çalışacaktır. Dolayısıyla da öğreneceği bilişsel öge sayısı artacaktır. Bu artış öğrencinin Kur'an okumaya karşı olumsuz duygular atfetmesine de sebep olabilecektir.

Materyaller

Yeni Kur'an okuma öğretim yönteminde Kur'an dışında ders aracı kullanmayı pek tavsiye etmesek de Kur'an ile yeni tanışacak ve arap harflerine ve yazım tekniğine yabancı öğrencileri alıştırmaya amacıyla Kur'an okuma öncesi harfleri tanıtıcı ve küçük okumalar ile Kur'an okumaya hazırlayıcı bazı ders araçları kitap, web sitesi, vb. geliştirilebilecektir.

Yeni yöntem ile sadece Kur'an okuma öncesinde değil, başlangıçta duraksayarak Kur'an okurken, okumayı hızlandırırken kullanılacak materyaller üretmek mümkündür.

Öğrenim kaynakları

Yeni Kur'an okuma öğretim tekniği öğrenci, öğretmen ve teori kitabı olmak üzere üç temel kaynağa dayanmaktadır. Çalışmanın bu kısmında öngörülen ve hazırlanma aşamasında olan bir ders kitabı hakkında bilgiler sunulacaktır.

Öğrenci kitabı

Geleneksel yöntemden alıştığımız şekilde yeni Kur'an öğretim tekniğini uygularken de öğrencilerin Kur'an okumadan önce alışkanlık ve aşinalık kazanmaları için özel bir kitap hazırlanabilir.

Öğretici kitabı

Öğretici kitabı, öğreticiyi herhangi bir şeye zorlayan bir anlayışla değil, ona temel amaçları açık ve net olarak ileten, öğreticiyi önemseyen, onun takdir ve tedbir yetkisine güvenen bir anlayışla hazırlanabilir.

Materyal, teknik, program, müfredat gibi hususların eğitim açısından hiçbir zaman öğretmenden daha çok önemsenmemesi gereken hususlar olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Teknik hazırlıklar ne kadar mükemmel olursa olsun, isteksiz bir öğreticinin elinde eğitim hiçbir fayda sağlamayacaktır.

Tablolar

Şu ana kadar herhangi bir kitapçada rastlamadığımız fakat varlığını gerekli gördüğümüz önemli materyallerden bir tanesi de ses, şekil tablosudur. Ses ve şekil tanımada temel düzeyde kazanım sahibi kişilerin öğrenim sürecini kendi başına devam ettirebilmeleri için tasarladığımız bu tablo kanaatimizce önemli bir boşluğu dolduracaktır. Özellikle kendi azim ve iradesiyle Kur'an okumayı öğrenmek isteyen fakat bunun için ev dışı zaman ve zemin bulamayan insanlar için faydalı olacağını ümit etmekteyiz.

Sesleri tanımış ve şekillerle tanışmış bir öğrencinin ileriki zamanlarda duyduğu ses ve gördüğü şekilleri hatırlamasında sorunlar olabilecektir. Bunun için kişinin hafızasını tazeleyici bir tablonun gerekliliğine inandık. Bu sayede "bunun sesi neydi?" "bak, biliyordum unuttum!" Türünden sıkça duyulan yakınmaları en aza indirmek mümkün hale gelecektir.

Tablo, a3 ve a5 boyutunda basılabilecektir. A3 ve benzeri büyük boyut baskılar daha çok öğretim yapılan sınıf duvarında her an göz önünde bulunarak öğrencinin gözünün kaydığı anlarda dahi öğrenim sürecine devam edebilmesi düşünülerek tasarlanmıştır. Harflerin tabloya diziliminde ise dört temel kriter esas alınmıştır. Kafa şekillerine göre harfler, nokta sayısı ve konumlarına göre harfler, Türkçe seslerin Arapça karşılığı olarak harfler, arapça seslerin türkçe karşılığı olarak harfler. Şimdi bu dört tablonun özelliklerini inceleyelim.

Noktalarına göre harf tablosu

Bu tablo Kur'an okurken harfin kafasından tanınmadığı durumlarda harfin noktalarının konum ve sayısından hareketle sesini bulmayı kolaylaştıran bir sistematığe sahiptir. Harfler, noktasızlar, tek noktalılar, iki noktalılar ve üç noktalılar olarak üst başlığı altında metin içindeki şekilleriyle tabloda yer alır.ⁱⁱ

Kafalarına göre harf tablosu

Yeni Kur'an okuma öğretim yönteminde harfleri kafa ve gövdeleriyle tanıttığımızdan bu tabloda da harflerin kafa görüntülerinden hareketle gruplandırdık. Bu çalışmanın öğrencilerden çok öğreticilere hitap ettiğini varsayarak burada oluşturduğumuz tabloda harflerin bütün halini gösterdik. Materyal olarak hazırlanan tabloda ise elbette harflerin kafalarını göstermeye çalıştık.ⁱⁱⁱ

Bu gruplandırmanın üst başlıkları ve her bir başlıkta sergilenen harfler aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. Harflerin biçimsel yapıları ile tanıtımı

		1	2	3	4	5	6	7
1	Dik çubuk	ل	ا					

2	Dik kafalar	ي	ن	ش	س	ث	ت	ب
3	Taş kafalar	و	ق	ف				
4	Patlıcan kafalar	ظ	ط	ض	ص			
5	Yassı kafalar	غ	ع					
6	Yaprak/üçgen kafalar	خ	ح	ج				
7	Beli bükükler	ذ	د					
8	Kafasızlar	ز	ر					
9	Geniş göbek	ك						
10	Sessiz fasulye	ئ	ؤ	ء				

Türkçe alfabedeki seslerin karşılığı tablosu

Bu tabloda öğrencinin görmeye alışkın olduğu türk alfabesindeki seslerin altına – varsa – arapça ses karşılığı yazılmış, karşılığı olmayan harfin altına ise boş küme işareti getirilmiştir. Bu sayede öğrenci hangi türkçe seslerin arapçada karşılığı olmadığını ve hangi seslerin arapçada birden fazla şekilde yazılabildiğini görebilecektir.^{iv}

Arap alfabesindeki harflerin Türkçe ses karşılığı tablosu

Bu tabloda ise öğrencinin yeni karşılaştığı harf sistematığı olan arap alfabesindeki harfler gösterilir. Fakat bu gösterim standart alışlagelen bütün elifbalarda görebileceğimiz türden bir tablo olmayacaktır elbette. Bu tabloda harflerin kafaları gövdelerinden belirgin olarak gösterilecek, aynı zamanda da harfin nasıl uzantı vereceği ve diğer harflerin o harfe nasıl uzanacağını gösteren uzantılar da gösterilecektir.

Bu sayede öğretimde sıkça karşılaşılan cüz de tanıyıp okuduğu harfi metinde ve Kur'an'da okuyamama gibi aksaklıklara en baştan tedbir alınmış olacaktır.

A5 ya da benzeri boyutlu tablolar ise öğrencinin elinde, çantasında taşıyabilmesi amacıyla düşünülmüştür.^v

Pekiştirici materyaller

Yeni Kur'an okuma öğretim tekniği birçok materyal üzerinden uygulamaya konulabilir. Fakat benim düşüncem, öğrencinin durumunu da göz önünde bulundurarak olabildiğince fazla Kur'an'dan faydalanmak ve onu kullanmanın etkin ve faydalı olacağı yönündedir. Çünkü Kur'an, nihai amaçtır. Bu nedenle öğrencileri onunla olabildiğince içli dışlı hale getirmek, aralarında duygusal bağlar oluşturmak temel amacımız olmalıdır.

Bununla beraber öğrenimi destekleyici, pekiştirici, sevdirci materyaller de hazırlanabilir. Ben fikir vermesi açısından birkaç örnek vermek istiyoruz.

Sınıf içi materyaller

Özellikle yaz Kur'an kurslarının en önemli sorunlarından birisi öğrencilerin disiplininin sağlanması bir başka ifadeyle sınıf yönetimidir. Sınıf yönetiminin en temel unsurlarından birisi de öğrencinin dikkatini çekecek, onu ders dışı zihin çeldirici nesne ve olaylara dikkat kesilmekten vazgeçirebilmektir. Bunun için de öğrenciyi meşgul edecek, derse yoğunlaştıracak materyal ve etkinlikler ile mümkün olabilecektir.

Çalışma kağıtları. Özellikle yeni başlayan öğrenciler, Kur'an taşımakta zorlanabilecek kadar yaşı küçük çocuklar için üzerine kelimelerin yazıldığı renkli küçük kâğıtlar öğrenci için dersi daha zevkli hale getirebilecektir.

Ahşap bloklar. Herhangi bir mobilya üreticinden temin edilebilecek küp ya da dikdörtgen prizma şeklindeki ahşap bloklar harflerin bir araya getirilmesi açısından oldukça öğretici bir araç olabilecektir. Burada ahşap ifadesi sağlık açısından tercih edilmiştir. Üzerine yazı yazılmaya müsait herhangi bir yap-boz taşı da eğer işlevsel olabilecekse kullanılabilir elbette.

Aynı şekil özelliğine sahip (taş kafalı harfler, yassı kafalı harfler, uzun çubuk, kısa çubuk vb..) Harf grupları aynı bloğun farklı yüzlerine sadece kafaları ile yazılır. Harekeler için farklı bloklar seçilir. Böylece her ses için farklı şekiller zemine koyularak kelimenin oluşturulması sağlanır.

Puzzle (yap-boz tahtası). Mağazalarda 10 parçalısından 10000 parçalısına kadar satılan yapboz tahtalarının mantığından faydalanabiliriz. Öğretmen nispeten mukavva gibi kalın kağıtlara kelimelerini yazar ve bu kalın kağıdı yap-boz biçiminde keser. Her harfin kafasının açık ve net biçimde görülmesi öğrenmenin başlangıç zamanlarında büyük önem arz etmektedir.

Boyama araçları. Kuru kalem, gazlı kalem gibi çok renkli resim ve yazı araçları ilk ve orta öğretim çağındaki öğrenciler için dersi oldukça zevkli bir hale getirecektir.

Sınıf dışı materyaller

Öğretimin olmazsa olmazlarından bir tanesi de sınıf dışı ortamda bilginin sürekliliğinin sağlanmasıdır. Bunun sağlanması için ya öğretim faaliyetinin

içeriği hayatta karşılığı olan hususlara bağlı kalınarak tayin edilir ya da ödevler vasıtasıyla bu bağ güçlendirilmeye çalışılır. Yeni Kur'an okuma öğretim tekniğinde de bu tür ders ve sınıf dışında materyaller verilerek öğrencinin öğrenme süreci kesintiye uğratılmamalıdır.

Yazma alıştırmaları

Öğrenciyi kısa sürede harflere alıştırmak için evde yapılması için yazma alıştırmaları vermek harflere alışması açısından önem arz etmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus öğrencinin yaşına göre alıştırmalar harflerinin büyüklüğünün ayarlanmasıdır.

Yazma alıştırmaları, Kur'an harflerinin metin içindeki formları *kafa* olarak nitelediğimiz, kelime içinde görüldüğü şekliyle yapılmalıdır. Alışlageldiği şekliyle elifba kitaplarında yer alan harflerin tek başına formu yazımda da *kullanılmamalıdır*. Bizim tercihimiz bu yöndedir.

Geleneksel öğretim sisteminde harfler kafa ve gövdeleriyle tanıtılıp sonra da başta ortada sondaki şekilleri gösterilmektedir. Birbiri ile bağlantısızmış gibi aksettirilen yüzden fazla farklı şekil öğrencinin zihnine sokulmak istenmektedir. Bağlantısız diyoruz çünkü daha önce bu yazı stili ile karşılaşmamış bir öğrenci aradaki bağlantıyı öğretmeni göstermedikçe kolay kolay kavrayamayacaktır. Özellikle arap ülkeleri dışında yaşayan müslüman çocuklar için bu durum çoğu zaman iyice içinden çıkılmaz bir labirente dönüştürülebilmektedir. Şu anda Kur'an okumasını bilen insanların çoğuna "ج" harfi cim karnında bir nokta olarak öğretilmiştir. Kur'an öğretimi yapan hocalar ve öğretmenlerin büyük bir kısmı da bu harfi bu şekilde öğretmeye devam etmektedir.

Henüz Kur'an harfleriyle yeni tanışmış bir çocuğa *جنة* kelimesinde ج harfini bulmasını istediğimizi düşünelim. Henüz soyut ve somut mukayese ve muhakeme kabiliyetleri tam oturmamış bir ilkökul çocuğu bize burada böyle bir harf yoktur diyecektir. Öğretmen ısrar da etse kelimedeki yerini eliyle gösterse dahi öğrenci anlamadığı halde başını sallayacak ya da evet burada diyerek öğretmeni ve varsa arkadaşları karşısında aptal durumuna düşmemek için herhangi bir yeri parmağıyla işaret edecektir. Çünkü harfinin bütün formu hilal'e kelime başındaki formu ise yaprağa ya da üçgene benzemektedir. Hilal yaprak ve üçgene benzemediğinden öğrenci de kelime içinde ج harfini tanıyamayacaktır. Bu yüzden harfler öğretilirken harfin kafasının gösterilmesi öğrenme çabukluğu ve kalıcılığı açısından çok önemlidir.

Burada yanlış anlaşılmalara meydan vermemek açısından şunu belirtmeliyiz. Harfin bütünü yazılmasını öğretilmemesini değil, harfin kelime içi formunun önce öğretilmesini savunuyoruz. Çünkü harfin kelime içi yapılarının her biri farklı olduğu halde bütün formları benzeşik öğeler barındırmaktadır. Görelim.

Tablo 4. *Harflerin biçimsel yapısı*

	Noktasız	3 nokta	2 nokta	1 nokta
(u) uzatmalı		ث	ت	ب ف
(c) çengelli	ص		ق	ن ض
(k) karınlı	ع ح	ش	ي	ج غ خ
(a) ayaklı	ر و			ز
Oturan	د د			ذ ذ

Aynı harfleri sadece kafaları ile gruptandırdığımızda durumun tamamen farklılaştığını görebiliriz. Ünlü çocuk gelişimcisi piaget, öğrenmenin şemalar [bilişsel gruplamalar] halinde gerçekleştiğini ifade eder. Bu bilgiyi dikkate aldığımızda çocuğun beyninin aynı harfin bir parçası dahi olsa nasıl birbirinden farklı iki nesne olarak algılama eğiliminde olduğunu bu tablo yardımıyla da açık ve net görebiliriz. Görüleceği üzere Kur'an'da okunduğu zamanki hali farklı şemalara yerleşen nesne, tek başına görüldüğünde farklı şemalara aidiyet sergilemektedir. Bu farklılık öğrenmeyi zorlaştırmakta, geciktirmekte ve birbirinden kopuk ve bağımsız eylemler olduğu şeklinde yanlış bir inanca zemin hazırlamaktadır.

Farklı şekil farklı ses şeklinde bir kodlama ve şemalandırma sayesinde öğrenci bilgiyi daha kolay sistematize etme imkanına kavuşacak

Son derece açık bir şekilde görüldüğü gibi tekil hallerinde birbirine benzeyen harfler başka bir harfle konumlarında, kafa görünüşlerinde, birbirinden tamamen farklı şekillere girmektedirler. Yeni Kur'an okuma öğretim tekniğine uygun olarak hazırlanan materyal ve araçlar bu hususa öncelikle riayet etmek durumundadır.

Burada biz zor olanı tercih ettiğimizi belirtelim. Harfleri tekil durumunda öğrenmek elbette ki daha kolaydır. Fakat okuma işi onların birleşik formları ile yapılmaktadır. Sırf kolay olduğu için öğrenciye işine yaramayacak bilgiyi önce öğretmenin bir anlamı yoktur. Öte yandan bir harfe eklemek, onu bozmaktan daha zordur. Dolayısıyla > şekline çengel eklemek, ح şeklinden çengeli çıkarmaktan daha kolaydır. Çünkü öğrenci şeklin sonunu net bir şekilde gördüğünden kolayca zihninde çengel eklenmiş şeklini canlandırabilecektir. Fakat ح şeklini bir harf olarak daha önce

görmediğinden çengeli hangi noktasından çıkartacağını *bilemeyecek* dolayısıyla öğrenim süreci zorlaşacaktır.

Elektronik kaynaklar

Günümüz insanının en çok vakit harcadığı alanlardan bir tanesi şüphesiz medya etkinlikleridir. facebook, twitter gibi sosyal medya siteleri, tv, internet gibi medya kaynakları insanların özellikle de çocukların en büyük zaman alıcı unsurlarını oluşturmaktadır. Bu hususta maalesef alternatif bir etkinlik herhangi bir grup tarafından üretilebilmiş değildir.

Bununla beraber yetenekli Müslümanlarca bu zaman alan araçlar amacının zıddına, zamanı faydalı hale getirmek de mümkündür. Yeni Kur'an okuma öğretim tekniğinin en önemli belirleyicileri hiç şüphesiz bu öğretimi benimseyen öğretmenler olacaktır. Ancak öğretmene ve Kur'an öğrenmeye vakit ayıramayacak kadar meşgul (!) insanlar için de günümüz teknolojisinden faydalanmak mümkündür. Bunun için gerekli etkileşimin sağlandığı web 2.0 ve web 3.0 teknolojisini kullanan internet siteleri kurulabilecektir. İnternet sitelerinin temel işleyişi tıkla-gör, tıkla-duy, tıkla-tekrar et, tıkla-oku mantıklarına dayalı olacaktır.

Materyallerde bulunması gereken özellikler

Yeni teknik için üretilecek materyaller, hiç şüphesiz hitap etmeyi planladığı kitlenin algı özelliklerini dikkate alarak üretilmelidir. Alanımız okuma becerisi olduğu için somut düşünce üzerine yoğunlaşmalıdır. Bununla beraber işlevsellik ve sunuma da dikkat edilmelidir.

Yaşa uygunluk

Yeni Kur'an okuma öğretim yönteminde öğrencilere harfleri tanıttak ve Kur'an okumadan önce küçük, kolay kelimeleri okutarak onları motive edecek bir ders aracı yapmayı planladığımızda öğretim yapılacak çocuğun yaş aralığını önemsememiz gerekmektedir. Toplama yapmayı bilmeyen bir çocuğa matematikten örnekendirme yapılmamalıdır

Okul öncesi çocuklara Kur'an öğretimi yapmanın hiçbir sakıncası olmamakta, bilakis dört yaş ve sonrasında farklı dillerin ses yapılarını öğretmek ileride dil öğrenimine büyük ölçüde katkı sağlayabilmektedir. Fakat burada tavsiyemiz okul öncesi çocuğun mümkünse aile içerisinde eğitim ve öğretimin sağlanmasıdır. Kreş ve benzeri ortamlar kimi zaman çocuk için olumsuz tecrübelerle kaynaklık yapabilmektedir. Bu nedenle okul öncesi çocuklara eğer Kur'an okuması öğretilenirse öncelikle küçük hacimli ayet ve sure ezberletilmeli, Kur'an okuma öğretilenirse de oyun başlığı altında, zevk aldığı araçlardan faydalanmak suretiyle okumaya geçilmelidir. Çocuklarda algı ve değerlendirmelerin tam anlamıyla yerleşmemesinden dolayı (Piaget & Inhelder, 2016, s. 85-87) klasik yöntemle Kur'an okuma öğretimi özel eğitim almamış öğrencilerin elinde travmatik sonuçlara neden olabilecektir.

Okul çağı çocukları için Kur'an öncesi eğitim kitaplarının içeriği kadar renklendirme ve yazı karakterlerine de önem verilmelidir.

İşlevsellik

Yeni Kur'an okuma öğretim tekniği çerçevesinde çalışma yapılacak bir mahalde dikkat edilmesi gereken hususlardan belki de en önemlisi öğrenciye bilgi vermek değil, öğrenci ile bilgiyi buluşturmadır. Bu ikisi arasında şu temel fark vardır.

Öğrenciye bilgi vermek, öğrencinin psikolojik, ekonomik, geçici, baskın ruh halini gözetmeden dersteki herkese aynı şeyi vermeye çalışmaktır. İlk defa kursa gelmiş bir öğrenciye bütün bir alfabeği öğretmeye çalışmak onu sıkıştırmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Burada eleştirdiğimiz husus öğretilen bilişsel birimlerin fazlalığı değil, işlevsizliğidir. Elif, be, te... ya da elifun, baaun, taaun.. Gibi baştan başlayıp sona kadar alfabe öğretmenin hiçbir faydası yoktur.

Huruf-u mukattaalar hariç – eminim ki bu ifadenin ne anlama geldiğini bilmeyenler olacaktır, bu da haklılığımızın bir ispatı mahiyetindedir – Kur'an okurken hiç kimse Elif diye bir ses ağızdan çıkarmaz. En kuvvetli ihtimal ile böyle bir yapı ile karşılaşacağı yer Bakara suresinin başlangıcındaki Elif, Lâm, Mîm ifadesidir ki burada da üç harfin sesi vardır. Yüzünden okuyan birisi için bunu ezberlemenin lüzumu yoktur, çünkü en fazla beş söyleyişte öğrenci bu görseli gördüğünde bu sesi çıkartması gerektiğini öğrenecektir. Bunun dışında Kur'an okumayı bilenler içerisinde bu tür yapı ile karşılaşım harflerin isimlerini hatırlamak zorunda olunmayacaktır.

Mevzubahsimiz olan bu teknik bu açıdan eğitim ilkelerini öncelemek zorundadır. Bu hususta bizim temel örnekliğimiz de Kur'an ve sünnettir. Rabbimiz Mekke döneminde insanlara zekatı emretmemiştir peygamberimiz de öğretmemiştir. Bizim yöntemimiz de ihtiyacı öncelemektedir. "Eğer öğrenci kullanmayacaksa öğretme, kullanacağı zaman öğret." Temel ilkemiz olacaktır.

Sunum

Yeni tekniğin elbette olmazsa olmaz unsurlarından bir tanesi her türlü materyalde son derece dikkat edilmesi gereken sunum ve tasarım öğesi olacaktır.

Evinde son derece profesyonelce çizilmiş, renklendirilmiş çizgi film, animasyon gibi medyaları sıkça takip eden, görsel zevki gelişmiş bir çocuğa yazıdan ibaret ve ilkel düzeyde tablolarla hazırlanmış bilgileri sunmak onun bilinçaltı tarafından "aptal yerine konulmak" gibi algılanacaktır.

Bu nedenle karışıklığa meydan verilmeden fakat tamamen de boş bırakılmadan özenle hazırlanmış, renkleri seçilmiş bir zeminde görsel zevk ve estetik duygularını okşayan tasarımla öğrencinin karşısına çıkmak onun bilinçaltına "bana değer veriliyor" hissini uyandıracak bu sayede öğrenci kendisine öğrenmesi için sunulan bilgiye de değer verme ihtiyacı duyacaktır.

Oyun ve Etkinlikler

Oyun ve etkinlik, çocukların öğrenmesinde önemli bir role sahiptir. (Bilici, 2015, s. 166) Özellikle kalabalık öğrenme ortamlarında derse yönelik etkinlik sınıf kontrolü ve öğrencilerin motivasyonu açısından büyük önem arz etmektedir. Bu manada yeni Kur'an öğretim tekniğinin uygulandığı ortamlarda uygulanmak üzere öğrencilere ufuk açması açısından bazı etkinlikleri zikredebiliriz.

Yaratıcı etkinlikler

Öğrencinin zihin ve hayal dünyasına yönelik, ders zamanını kaliteli ve eğlenceli geçirmek amaçlı, öğrenmeyi kalıcı ve zevkli hale getirme amaçlı etkinliklerdir.

Alfabe yapalım

Çalışmamızın başında kurduğumuz mizansenini hatırlayalım. Bu hikayecik örnek alınarak öğrencilerden kendilerinin seçtiği sınıflamalarla bir alfabe oluşturması istenir. Birkaç örneği yeri gelmişken paylaşmak istiyoruz.

Meyve alfabeti.

Öğrencilerden en sevdiği meyvelerden bir alfabe yapması istenir. Bu sırada öğrenciye meyve isimleri de öğretilmiş olur. Baş harfleri yeterli gelmeyen durumlarda öğrenciye sebzelerden ekleme yapabileceği söylenir.

Çiçek alfabeti

Çiçeklerden bir alfabe yapılması istenir. Yeterli gelmediği durumlarda ağaç isimleri de

Çalışma kâğıdı etkinlikleri

Çalışma kâğıtları ile yapılabilecek bazı etkinliklerden örnek vermek istiyoruz.

Ödüüllü zarflar

Materyaller kısmında zikrettiğimiz çalışma kâğıtları ile yapılabilecek bir etkinliktir. Öğrencinin okumayı başardığı kâğıtlar kendi seçtiği renkteki zarflara koyulur. Zarfında en çok kâğıt biriktiren öğrenci ödüllendirilir.

Hediye paketi

Bu etkinlik öncesi öğretmen öğrencilere bazı boş alanlarda

Buradaki ödüllerin pahalı olmasından ziyade ilgi çekici ve öğretmen açısından değerli olması gereklidir. Öğretmen bu benim en sevdiğim defter, en sevdiğim kitap, en çok sevdiğim pelüş hayvan gibi etiketlerden faydalanarak sıradan bir nesneyi öğrenci gözünde elde edilmesi özendirilen ve yarışa girilebilecek bir nesne haline getirebilir. Öğretmenini seven öğrenci onun gözünde değerli bir nesneyi elde etmekle

kendi zihninde öğretmeni ile eşleşmiş olacağından, o nesneyi elde etmeye yönelik her türlü faaliyet için motive olabilecektir.

Ahşap blok etkinlikleri

Ahşap bloklardan faydalanılarak dersi zevkli hale getirecek bazı etkinliklerden bahsedebiliriz.

En yüksek kule

Her öğrenci ahşap blokları birleştirerek okuyabildiği kelimeleri üst üste koyarak en yüksek kuleyi oluşturmaya çalışır. Bu etkinlikte herkes kendi kulesinin en yüksek olması için çalışacaktır.

En uzun tren

Kule oluşturmadaki mantık, bu sefer uzun bir tren oluşturmak için kullanılacaktır.

En kocaman ev

Bu etkinlikte öğrenci Kur'an'dan okuduğu her bir kelimenin aynısını oluşturmak için üzerine arapça harfler yazılı tahta blokları kullanacaktır. Salonu, banyosu, mutfağı olan bir ev oluşturabilmek için öğrenci büyük emek sarfetmek zorundadır. Öğrencileri uzun süreli motive edebilecek bir etkinlik olabilir.

En büyük araba

Bu etkinlikte de yine ev yaparken kullanılan teknikten faydalanılacaktır. Arabanın sadece uzun ya da geniş olması değil olabildiğince farklı görünmesi de öğrencinin öğretmen tarafından ödüllendirilebileceği faaliyetlerden olacaktır.

Puzzle oyunları

Bu etkinliklerde daha önceden belli bir nesneye ait olan kütle, karton, kağıt vb. Anlamli biçimlerde kesilip her parçaya bir harf ya da kelime tayin edilir. O harfi ya da kelimeyi okuyabilen çocuk o parçayı yerine koymaya hak kazanır. Bütün parçaları yerine koyan öğrenci o hayvana sahip olmuş olur. Benim üç kedim oldu, benim on tane ayım oldu türünden yarışmalar ders dışında da devam ettiği için öğrenciyi derse bağlayıcı görev de üstlenmiş olacaktır.

Boyama etkinlikleri

Boyama araçları ile yapılabilecek etkinliklerden bahsetmek istiyoruz

En sevdiğin hayvanı boya

Çocuklara olabildiğince güzel ve farklı renkleri olan hayvanlar gösterilir ve o canlının renkleri bir harf ile kodlanır. – örneğin ayaklarını boyayabilmek için uzun

çubuklu harfleri bilmek gerekir, gözleri için yuvarlak hatlı bir harf vb. – bu sayede öğrenci en sevdiği hayvanı boyayabilmek için elinden gelen bütün gayreti sarf edecektir.

En sevdiğim çiçek

Bu etkinlikte farklı stiller geliştirilebilir. Her yaprağı farklı bir renge boyanacak bir papatya için kimin papatyası daha renkli temalı bir yarışma yapılabilir. Buna benzer şekilde bir çiçeğin her yaprağı için bir harf belirlenerek okuduğu sayfada en çok o harf geçen öğrencinin en önce çiçeğini tamamlaması sağlanabilir. Böylece o öğrenci en çok çiçekli öğrenci olmayı hak etmiş olur.

Böyle bir etkinlikte her harf için bir çiçek olması öğrencinin tanıdığı her harf için bir yaprak boyaması dersi özlenen, istenen bir nesne haline getirecektir.

Öğrenci etkinlikleri

Öğrencilerin ders içindeki konumunu ödüllendirecek ve onların ders arkadaşlarıyla – mahalledeki arkadaşı dahi olsa ders içindeki bir faaliyet dolayısıyla gerçekleşen yakınlaşma çocuğun derse devamını artırıcı rol üstlenecektir. – yakınlaşmasını sağlayacak her türlü faaliyet Kur'an öğretimini öğrenci açısından daha değerli ve itibarlı bir konuma yükseltecektir.

Kutlamalar

Öğrencilerin şahsi ya da toplu başarıları imkânları zorlamayacak organizasyonlarla kutlanabilir. Bu kutlamaların esas amacı öğrenci ya da sınıfın başarısını gözle görülür bir etkinlikle ortaya koymaktır. Kutlama yapılırken sağlığa zararlı, öğrencilerin sosyal hayatlarında tüketmesi sakıncalı olan gazlı içeceklerden özellikle uzak durulmasını tavsiye ediyoruz.

Ders dışı faaliyetler

Kur'an öğretimi yapılan kurumların yarıdan fazlasının şehir merkezlerinden uzak olduğu göz önüne alındığında ders dışında gezi, piknik vb. Faaliyetler için müsait alanların olduğu bilinmektedir. Kur'an öğretimi yapılırken öğretmen ve öğrencilerin bu tür eğlence faaliyetlerine zaman ayırmaları öğrencilerin Kur'an'ı sevmesi için önemli bir etkinliktir.

Bununla beraber bu tür sınıf dışı ortamlarda özellikle de doğanın güzelliklerinin seyredilebildiği mesire yerlerinde öğreticinin Kur'an'ın esas amacının insanların bu güzelliklerin kaynağını bulabilecek yetkinliğe erişmesi olduğunu anlatacak bilinç ve ufuk açıcı sohbetler yapması, öğrenci zihninde Kur'an'ın donuk bir metinden öte, bir hayat kitabı, insanı inşa eden lafzından çok emirlerine hürmet edilmesi gereken bir kitap olduğu hakikati onlara anlatılmalıdır.

Ödül ve belgeler

Yeni Kur'an öğretim tekniğinin yaygınlaşması, benimsenmesi için elbette ki öğrencileri onurlandırıcı ve teşvik edici dış unsurların kurgulanması kaçınılmazdır. Burada eğer dikkat edildiyse başlıkta ceza kavramını kullanmadık. Öncelikle eğitimde cezanın otorite pekiştirmekten başka hiçbir faydası olmayan bir eylem olduğunu hatırlamamız gerekmektedir. Modern eğitim ve öğretim yöntemlerinde ceza sadece disiplinin öncelikli problem olduğu ve kontrolün acilen sağlanması gerektiği şartlarda başvurulacak bir eğitim yardımcısıdır.

Tabi bu arada hemen hatırlamamız gerekir ki ödüllerin yayılması ve bilinmesi ne kadar gayret verici ise cezaların arkadaşlar arasında bilinmesi, bu cezalar nedeniyle arkadaşları tarafından öğrenciyle alay edilmesi herhangi bir ödülün üstesinden gelemeyeceği kadar uzaklaştırıcı bir etkidir.

Eğer bir öğrenciye gerçekten ceza verilmesi gerekiyorsa – ki böyle bir durumda imkânlar elveriyorsa öğrencinin ailevi ve maddi durumuna bakılıp sonra yargıya varılmalıdır – bu arkadaşların olmadığı bir ortamda öğretici ile yalnız konuşulan ciddi bir ortamda verilmelidir. Öğretici öğrencinin manevi şahsını ne kadar gözetir ve değer verirse öğrenci de öğretmenine ve onun temsil ettiği değerlere karşı da o denli saygılı, hürmetkâr olacaktır.

Tanışma berati

Aşağıdaki gibi bir bilgisayar çıktısı öğrenciye takdim edilebilir. Görüntü ve içerik elbette zenginleştirilebilir. Profesyonel bir tasarım anlayışıyla daha albenili bir hale sokulabilir. Burada gaye, öğrencinin Kur'an ile ilk tanıştığı günü değerli kılmak, ailesi ile paylaşabileceği ve kendini bu yüzden değerli hissedeceği psikolojik bir ortam oluşturmaktır.

Kur'an ile tanışma kutlaması

Kısa zamanda ana hedefimiz olan Kur'an okumaya geçmeyi kutlama amaçlı sınıf içi bir etkinlik düşünülebilir. Geniş katılım olmayan öğretim kurumlarında bütün bir sınıfın bu etkinliğe katılması sınıf içi kaynaşmayı artırıcı ve öğrenmeyi zevk alınan bir faaliyet haline getirebilecektir. Bu tanışma çerçevesinde imkanlar müsait olur ise bir belge ile ödüllendirilebilir de .

Cemaat arasında torun çekişmelerine sebep olmayacaksa unvan ve belge alan öğrenciler için cami girişinde bir tanıtıcı tablo asılabilir. Ayın memuru gibi haftanın öğrencisi, haftanın prensi başlığı altında öğrencilerin kendini tanıtan isim ya da fotoğraflarını camide görmesi onlar açısından büyük bir motivasyon kaynağı olacaktır.

Unvan atfı

Okul çağı çocuklarının motivasyonunu sağlayan en önemli araçlardan birisi onları arkadaşlarının içinde onurlandırmaktır. Bu manada Kur'an öğretiminde bu teknik hiçbir masrafa gerek kalmaksızın öğrencileri gayretlendirecektir.

Her yörenin, her caminin kendine göre bir sistemi bulunabileceği gibi biz de kendi düşüncemizi ek ve tablolarda açıkladık.

Başarı belgesi

Öğretici tarafından tayin edilen herhangi bir görevi hakkıyla yerine getiren öğrencilere verilir. Beş arkadaşının Kur'an öğrenmesine yardımcı olma, bir arkadaşının ihtiyacını giderme, ders esnasında erdemli bir davranış sergileme gibi birçok davranıştan dolayı böyle bir belge verilebilir.

Ders takip çizelgesi

Çizelgede her öğrencinin o gün devamı ,derse katılımı ,ders içi faaliyetleri , ödevine gösterdiği özen gibi davranışlar takip edilir ve dönem sonunda en çok not alan öğrenci ödüllendirilir .Çizelge boşlukları (bkz. Ekler) + ile doldurulabileceği gibi daha ayrıntılı ölçüm yapmak isteyen öğretmenler tarafından belli baremlerdeki [5-1] notlandırma ile değerlendirilebilir.

Hatim diploması

Kur'an kursu gibi uzun süreli öğretim imkanına sahip kurumlarda ya da daha az müfredatlı bir eğitim programını bitiren öğrencilere bu tür bir belge verilebilir. Öğreticiler hatim kavramının içeriğini istedikleri gibi doldurabilirler. Örneğin, fatiha, namaz sureleri ve duaları, bazı önemli ve manidar ayetlerin ezberi bir hatim yerine geçebilir. Burada elbette bütün irade ve inisiyatif öğreticinin elindedir .

Büyük başarı belgesi

Öğrenciler yaz kurslarında kendilerinden beklenen görevlerin en az yüzde 80 – bu çita şartlara göre aşağı ya da yukarı çekilebilir fakat kolay erişebilir olmaması itibarı artırıcı etki yapacaktır – yerine getiren erkek ve kız öğrencilere verilir.

Plan ve strateji

Plan kavramından maksat yeni Kur'an okuma öğretim yöntemi uygulanırken hangi süreçlerin takip edilmesi gerektiğine dair önerilerdir. Strateji ise muhtemel engelleri aşmak için takip edilmesi gereken yol ve teknikler için kullanılmaktadır.

Ders planı ilkeleri

Eğitim programı kavramı dört ayak üzerine oturur. Hedef, içerik, program ve değerlendirme. Bir ders planı hazırlarken de eğitim bilimcilerin çoğu tarafından kabul

edilen bu dört unsurun nasıl kararlaştırıldığı eğitimin başarıya ulaşması açısından büyük önem arz etmektedir.

Hedef

Bizim (öğreticiler, tüzel kişilik, kurum, devlet vb.) Bu eğitim neticesinde katılımcılardan beklentimiz nedir.

Hedefimiz yazın – bu zaman biriminde daha yoğun bir çaba olduğu için zikrediyoruz – Kur’an kursuna gelen öğrencilere Kur’an öğretmektir. Nihai hedefimiz bu ise eğer, Kur’an okumayı en kısa zamanda ve en az kaynak tüketimi ile nasıl başaracağımızın arayışı içine gireriz. Bu da bizi içeriğe yönlendirir.

İçerik

Bu hedef doğrultusunda ben öğrencilere ne vermeliyim. Bilgi adına verdiklerim ve bu bilgiyi sunuş şeklim, benim bu hedefime ne kadar hizmet etmektedir.

Bu soruya elifba cüzü ve onun içeriğini verdikten sonra Kur’an okutmayı planlamak görüldüğü gibi hiç de mantıklı bir iş gibi görünmemektedir. Çünkü (bir öğretici diliyle ifade ettiğimizde) benim amacım (hedef) çocuklara *cüz* okutmak değil, *Kur’an* okutmaktır. Eğer önce *cüz* okutup sonra Kur’an okutmaktan daha kısa, etkili ve mantıklı bir yol bulabilirsem benim bu yola başvurmamda herhangi bir sorun yoktur. Çünkü esas amacım olan Kur’an okumayı öğretmek ve elifba cüzü okutmak birbirini zorunlu olarak gerektiren bir durum (klasik tabirle birbirlerinin lazımlı) değildir. Çalışmamızda görüldüğü gibi, elifba cüzü okumadan da Kur’an öğrenilebilir, öğretilir. Direkt olarak Kur’an oku(t)mak bazı öğrenci ya da öğretmenimize ağır ve mantıksız geliyorsa yine bu durumlar için bu sisteme göre hazırlanmış öğrenci kitaplarımızdan faydalanılabilir.

Çünkü bu kitaplar öğrenmeyi bilgi yüklenme (ezber) faaliyeti olarak değil bilgiyi kullanma (fonksiyonel) becerisi olarak gören bir anlayışla hazırlanmaya gayret edilmiştir. Öğrenciye hatırlama, ezberleme gibi bilişsel yükler getirmemekte, bunun yerine içeriği bulma, analiz, sentez gibi beyin çalıştırma faaliyetleri verilerek öğretimi zevk alınan bir etkinlik olarak sunmayı amaçlamıştır.

Program

Eğitim programı, basit olarak “belirlediğim amaç doğrultusunda oluşturduğum içeriği öğrenciye nasıl verebilirim ki bu eğitim en faydalı şekilde dönüşsün?” Sorusuna verilen cevaptır.

Burada dikkat edilmesi gereken husus nasıl sorusunun içeriğe değil, içeriğin sunum zaman, mekân, biçimlerine yönelik olduğudur. Bir üst basamakta içerik belirlenirken bu içeriğin kaç ders saatinde verilebileceği de ortalama olarak tahmin edilir. Ortalama ifadesini kullanmamızın nedeni Kur’an okuma öğretimi yapılan

eğitim kurumlarının profesyonel biçimde bu iş için özel hazırlanmış ve tasarlanmış mekanlardan çok, geçici olarak sınıfa dönüştürülmeye çabalanmış yerler olmasıdır.

Kur'an kurslarında eğitim programlamaya çalışırken aksamalara neden olabilecek bir başka durumda öğrencilerin devamlılığıdır. Özellikle de yaz Kur'an kurslarında en çok şikâyet edilen konulardan bir tanesinin bu olduğunu yukarıda zikretmiştik. Bundan dolayı Kur'an öğretiminin mümkün olabildiği en kısa sürede öğretilmesi eğitim verimliliği açısından hayati önem arz etmektedir. Yeni yöntem azami bir hafta içerisinde Kur'an okumanın herkese öğretilbileceği savına dayalı olarak programlanmıştır. Eğitim programı içerisinde verilmesi düşünülen ahlak, ibadet, siyer, tefsir örnekleri gibi şahsiyet gelişimine yönelik konular öğrenci devamsızlığı düşünülmeden programlanabilir olduğunu düşünüyoruz. Burada öğrencinin gönüllülüğü esastır.

Değerlendirme

Eğitimde değerlendirme, "hedefime ne kadar ulaştım" sorusuna öğreticinin vereceği cevaptır. Eğitim süresince kazanılan bilgi ve becerilerin hangi düzeyde olduğunu ölçmek için farklı yöntemler kaynaklardan öğrenilebilir. Burada bizi özellikle ilgilendiren bir öğrencinin Kur'an okumayı öğrendiğini ölçebilmektir.

Eğitim bilimi açısından bakıldığında ölçümü en kolay yapılabilecek becerimiz okuma seviyesi olacaktır. Öğrenci Kur'an okuyabiliyorsa, öğretim başarılıdır, okuyamıyorsa başarısızdır. Yeni Kur'an okuma öğretiminin tamamen bu hedefe odaklandığını belirtmemiz gerekir. Her an değerlendirilebilen bir eğitim süreci her bakımdan daha hızlı, daha güvenli ve daha çabuk müdahale edilebilecek yapısıyla öğreticinin işini her bakımdan kolaylaştıracaktır.

Örnek ders planları

Yukarıda sayılan ilkeler doğrultusunda her öğretici bulunduğu zaman ve zemine uygun program hazırlayabilir ve uygulayabilir. Bizim bu noktada tavsiyemiz ise öğreticinin plan ve program yaparken bu planın kime ya da kimlere uygulanacağını özellikle dikkate almasıdır. On yaş altı çocuklar için yapılan bir öğretim planlamasında çocukların alış kapasitesine göre esneklik yapılabilmeyle birlikte günde en az 5 en fazla 15 karakterin öğretilmesi yeterlidir.

İlkokul çağı çocukları için Kur'an harflerini tanıma en fazla bir hafta sürmelidir. Dersini ve ödevlerini takip eden bir öğrencinin iki ya da üç gün içerisinde kendi kendine Kur'an okuyabilmesi beklenmektedir .

Soyut öğrenme kapasitesi gelişmiş lise ve üstü öğrenciler için bu sistemle Kur'an öğrenebilme alt sınırı dört üst sınırı altı ders saatidir. Hızlı öğrenebilen ve matematikte temayüz etmiş özel kabiliyetli öğrenciler için bu süre iki ders saatine yaklaşık yüz dakikaya da çekilebilir.

Dersin ana planını çıkaracak olursak

1. Harflerle tanıştırma. Öğretim yöntemimizde öğrenci elifba tablosu ile asla muhatap edilmez. Öncelikle en çok karşılaşacağı harfler gösterilir. Ve bu harfleri Kur'an' metninin içerisinde, özellikle de öğrendikten sonra okuyacağı Kur'an'ın içerisinde gösterilmelidir ki öğrenci bir de bunun için sıkıntıya girmesin.

2. Her bir harf için 3-10 kelime okutma. Burada bir meseleye dikkat çekmeliyiz. Her harf için 3-10 kelime okutma ifadesinden $3 \times 6 = 18$ kelimeyi anlamamalıyız. Bir kelime içinde bazen iki bazen 5 harf okutulabilir. Ya da bir kelime de aynı harf 2-3 defa tekrarlanabilir. Önemli olan öğrencinin bu harflerle karşılaşma sıklığıdır.

3. Ödüllendirme: öğretici sözlü ve fiili (mahremiyet kuralları asla aşılmamak kaydıyla) iltifatta bulunmalıdır. Erkek öğrenciler için sırt sıvazlama, kız öğrenciler için yanak makaslama paha biçilemeyecek ödüllerdir. Ödüldeki temel amaç öğrencinin "hoca beni seviyor" mesajını almasıdır.

4. Tekrar: Kur'an okuma öğretiminde tekrar salt bilgi tekrar edilmesi değil, öğretilen bilginin örneklerle pekişmesidir. Örnek çözümler öğretici açısından tekrar, öğrenci açısından ise öğrendiğini öğretmene göstermek ve kendine de ispat etmektir. Örnek çözmek öğrenci açısından hem ödül hem de özgüven kaynağıdır. Bu bilgiler eşliğinde şöyle bir taslak plan çıkarılabilir (Ekler)

15 yaş ve üstü öğrenciler büyük ölçüde ebeveyn ve öğretmen kontrolünü kabul etmeyen ergenlik ve bireyselleşme çağına olduğu için bu yaş grubuna ödev verilmesi tavsiye edilmemektedir. Yine de benim öğrencilerim ödev yapar diyen öğretmen arkadaşlarımız bu hususta öğrenci ile istişare ederek ve anlaşarak davranmaları onların faydalarına olacaktır. 15 yaş altı öğrenciler için ödev yapma garantisinden bahsetmemiz elbette mümkün değildir fakat bu yaş gruplarının öne çıkma, arkadaşların önünde başarısız duruma düşmeme gibi güdülerini nispeten etkin plandadır. Bu yüzden ödevlerini yapmayanlar öne çıksın ihtarında sınıfın önüne "kötü öğrenci" olarak çıkmak su yaş öğrencisi için son derece rahatsız edici olduğundan ödevlerini yapma ihtimali daha fazladır.

Stratejiler

Eğitim ve öğretim bir sektör olarak bakıldığında yeniliğin en çok direnç gösterildiği alanlardan bir tanesidir. Bunun sebebi eğitimci ve öğretmenlerin alışageldiği yöntem ve teknikleri bırakmak istememeleri ,öğrencilerin de alıştığı şekilde eğitim ve öğretimi talep etmeye istekli olmalarıdır .

Şöyle de bir gerçek var ki yeniliğin yayılması hususunda en hızlı alanlardan biri de yine eğitim ve öğretim alanıdır. Yeterli imkân ve zemin hazırlandığında, insan kaynakları noktasında tıkanıklık yaşanmadığında yeni öğretim ve eğitim metotları gün geçtikçe gelişimini hızlandırarak sürdürebilmektedir. Zengin kıta devletlerinin üniversitelerinden hareketle bu bahsettiğimiz hususların gerçekliği kolayca görülebilir .

Yeni Kur'an okuma öğretim yöntemi için bahsedecek olursak, bu yöntemin yayılması ve yaygınlaşması hususunda problem teşkil edebilecek en büyük husus yine onun yaygınlaşabilmesinin en temel unsuru olan insandır. Eğitici ve öğreticilerin bu husustaki bütün sorularına tatmin edici cevap verilebilirse daha kolay daha mantıklı, daha az masraflı bir yöntemin kabul görmemesi için mantıklı bir neden görünmemektedir.

Klasik Öğretim ile Yeni Öğretim Yönteminin Karşılaştırılması

Yıllardan beri uygulanagelen bir Kur'an okuma öğretim yönteminin terk edilmesi gerektiğini söylemek ilk bakışta boyundan büyük bir işe el atmak gibi gözükebilir. Fakat aşağıdaki hususlar açısından bakıldığında bunun gereklilikten öte bir zorunluluk olduğu gözden kaçmayacaktır diye düşünüyoruz.

Öğrenme alışkanlıkları açısından karşılaştırma

Günümüz milli eğitimi okuma öğretme yöntemi olarak ses temelli çözümlemeyi kullanmaktadır. Öğrenciler önce alfabeyi değil cümle ve kelimeleri öğrenmekte sonrasında öğrenilen öğeyi parçalayarak içindeki sesleri bulmaktadırlar. Bu da Kur'an okumak için camiye gelen yeni neslin okumak için önceki nesillerden farklı bir tarza alışkın olacağı anlamına gelmektedir.

Klasik öğretim sistemi ile yeni nesil öğrencilere Kur'an okumayı öğretmeye çalışmak hem o çocukların öğrenme alışkanlıklarına hem de günümüz sosyal hayatının çabuk ve pratik öğrenme tarzına aykırı düşecektir. Öğrenciler yönetime karşı yabancılaşacak belki de bu yüzden Kur'an okumayı öğrenmeyi reddedebileceklerdir.

Kaynak yönetimi açısından karşılaştırma

Klasik öğretim yöntemlerini modern araçlarla desteklemek öğrencilerin öğrenme stillerine uyum sağlayamayacağından, öğrenimi cazip hale getirmek için dışsal pekiştirici kullanımının yaygınlaşmaya zorlanması, Kur'an okuma öğretimini masraflı hale getirecektir.

Bugün Kur'an öğrenimi yapılan cami, Kur'an kursu vb. Merkezlerin ekonomik idaresi çoğunlukla dernekler vb. Sivil oluşumlarca sağlanmaktadır. Bu sivil oluşumların yönetimi de çoğunlukla elli yaş ve üstü emekli kişilerce yürütülmektedir. Para toplama ve harcama konusunda olabildiğince mahir olabilen bu kişiler, proje üretme ve toplum yararına insana yatırım yapma gibi meseleler söz konusu olduğunda geri durmakta hatta mahallesinde farklı projeleri hayata geçirmek isteyen görevlilere de çoğu zaman mâni olabilmektedirler.

Parayı elinde bulunduran ve her ne pahasına olursa olsun daha çok para kazanmayı daha iyi dernekçilik olarak algılayan çoğunluk kesim insan için harcama konusuna temkinli bazen de negatif yaklaşmaktalar. Bu durum Kur'an okuma öğretimi yapılan sosyal kurumlarda öğrencilere kaynak ayrılmasını ciddi bir mesele haline getirebilmektedir.

Toplum gündemine çokça gelmeyen fakat cami, Kur'an kursu vb. Sosyal kurum görevlilerinin mahrem sohbetlerinde sıkça gündeme gelen bu hakikati görmezden gelerek Kur'an okuma öğretimi konusunda uzun soluklu projelerin hayata geçirilmesi mümkün görünmemektedir.

Bu engeli aşmanın bir yolu da bu tür faaliyetleri olabildiğince masrafsız ve iç pekiştiriciler yardımıyla gerçekleştirebilmektir. Eğitimin içsel pekiştirici öğrencide uyandırılan başarı duygusudur şüphesiz. Yeni Kur'an okuma öğretimi bu başarı duygusunu en kısa ve en hızlı ve en sürdürülebilir şekilde gerçekleştirebilecek teknik ve materyalleri bünyesinde barındırmaktadır.

Toplumsal talep açısından karşılaştırma

Türkiye 2005 ve sonrasında genel olarak ekonomik bir büyümeye şahit olmaktadır. Dini hassasiyetleri önemseyen toplumun büyük bir kısmı artık çocuklarının eğitimine de özel itina göstermekte ve çocuklarının akranlarına göre eğitim açısından bir adım önde olabilmesi açısından masraftan kaçınmamaktadır.

Bu yükselme aynı zamanda ailelerin eğitimden beklentilerini de bir üst katmana çıkarmıştır. Bu manada çocuklarının daha çok hoşuna giden, onları daha çok derse bağlayan, dersi sevdiren öğretim yöntemleri aileler tarafından talep edilmektedir.

Bu durumun bir başka sonucu da zenginleşen nüfus yapısının yaz tatili için daha çok zaman ayırma eğiliminde olmasıdır. Aileler daha çok çalıştığı için daha çok dinlenme ihtiyacı hissetmekte, bu nedenle yaz tatillerinde özellikle büyük şehirlerdeki camilerde Kur'an okumayı öğretmek için öğreticilerin sahip olduğu zaman kısalmaktadır. Aylar süren bir eğitim için ailelerin sabredebilecek bir yapısı yoktur. Bu nedenle biz Kur'an öğreticilerinin Kur'an okumayı en kısa zamanda öğretmek ve işin pekiştirme ve hızlandırma tarafını da öğrenciye ve ailesine bırakma zorunluluğumuz vardır.

Klasik yöntemde öğrenimi yarım kalan öğrenci, farklı bir hocaya ve onun farklı yöntemine alışmak için zaman kaybetmekte ve bu nedenle öğrenimden soğumaktadır. Öğrenim süreci aksayan öğrenci öğrenimini tamamlayamadan da çoğu kez tatil bitmektedir.

İşlevsellik açısından karşılaştırma

Geleneksel Kur'an okuma öğretimi bir yöntemden çok alışkanlıklar zinciri üzerine kurulmuş bir yapıdır. Kur'an okumayı hocasından öğrenen kişi, öğrencilerine de aynı yöntemi uygulamaktan çekinmemiş, buna alternatif bir yöntem geliştirmek de son zamanlara kadar çok kişinin aklına gelmemiştir.

Geleneksel yöntemin temel aracı olan elifba öğretim sürecini zorlaştırıcı ve geciktirmek üzerine kurgulanmış bir metindir. Aynı zamanda bu metinler çoğu klasik eğitim araçları gibi pedagojik bir yönetime bağlı kalınmadan ortaya çıkmıştır. Öyle ki

yirmi yaşında Kur'an okumayı öğrenmek isteyen bir kişi de altı yedi yaşında ilk defa Kur'an harfleriyle tanışacak bir çocukta aynı elifbayı kullanmak zorundadır.

Klasik öğretimin teknik kusurları

Geleneksel yöntem ile Kur'an öğretiminde benimsenmiş ve kimse tarafından aksi düşünülme-yen kimi yerleşik teknikler yöntemin başlı başına kusuru olmakta öğretimin gecikmesine, öğrencilerin gereksiz efor sarf ederek öğrenmeden soğumasına neden olmaktadır. Bu kusurları tespit edebildiğimiz kadarıyla burada özetlemeye çalışacağız.

Elif-ba

Kur'an okumayı öğrenmenin başlangıç noktası olan elifba, aynı zamanda bu yöntemin en büyük engellerinden birini oluşturmaktadır. Okuma becerisi harflerin isimleri ile değil, seslerinin birleştirilebilmesi üzerinden değerlendirilebilecek bir olgudur. Harflerin isimlerini öğrenmenin öğrenci açısından hiçbir pratik değeri yoktur. Üstelik bu aşama çoğu öğrencinin ezberleyemediği için zaman harcadığı ve öğrenmeyi yavaşlatarak tembellik için mazeret ürettiği bir başlangıçtır. Kur'an öğrenmek için teşebbüs eden nice büyük amcalar ve teyzeler harfleri ezbere bir türlü sayamadığı için öğrenemediğini düşünmekte ve üzülmedirler. Bu insanların zihinlerine dinimi eksik yaşıyorum düşüncesinden kurtarmak yaygın din eğitiminin sorunu olarak ele alınmalıdır.

Konulu ilerleme

Farklı derslerde, ağır öğretim konularında böl-parçala-yut taktiği gereğince son derece faydalı ve işlevsel duran konulara bölme ve ilerleme okuma becerisi söz konusu olduğunda başlı başına öğrenimi geciktiren bir unsur olmaktadır. Öğrenilmesi gereken işaretler sadece birer ses birimi olduğu halde elif-baların tertibinde üstün, esre, cezm, şedde gibi yazım unsurları başlı başına birer konuymuş gibi sunulup, öğrencinin bir günde sadece iki konu, iki şekil öğrenmesine müsaade edilmektedir.

Konunun mahiyetini bilmeyen öğrenciler, bir sayfa yaptım, iki, üç sayfa yaptım şeklinde kendilerince bir başarı duygusu tatmaktadırlar. Okuma ekmeğe değil, yutmaya benzetilmelidir. Biz nasıl ki bir defada yutuyorsak, okuma da lokma iyi ayarlanıp bir defa da ağza atılıp, yutulmalıdır.

Konulu ilerlemenin bir başka sakıncası da öğrencinin konuya odaklanıp okuma için gerekli diğer yazı ve şekil unsurlarını göz ardı etmesidir. Her yaşta öğrencilerde sıkça rastlanan bir durum, öğrencilerin konular ilerledikçe önceki konularda verilen bilişsel öğeleri unutabilmesidir. Örneğin, üstün, esre ve ötre-yi öğrenen öğrenci cezm ve şeddeye geçtiğinde yeni konunun şekline gereğinden fazla odaklanmakta daha önce öğrendiği harf ve hareketlerin seslerini karıştırmaya başlamaktadır.

"Ben bugün iki üstünü öğreneceğim" diyerek kendini kodlayan öğrenci daha önce öğrendiği okuma şekillerinin geçmiş konu olduğuna yönelik bilinçaltına mesaj

vermesi nedeniyle beyin, öğrenirken bu unsurlara yeterince dikkat edememektedir. Bu da öğrenimin yavaşlamasına, öğrencinin bıkmasına, öğreticinin veriminin düşmesine neden olmaktadır.

Yeni Yöntemin Faydaları

Kur'an'a geçişte hızlanma

Yöntemimizde klasik elif-ba asla kullanılmaz. Çünkü hedef elif-ba değil Kur'an okumaktır. Araba sürmek için ehliyet alacak birisi nasıl daha öncesinde oyuncak ya da akülü araba ile eğitilmiyorsa, yeni Kur'an okuma öğrenen kişi de bu işe teşebbüs eder etmez, Kur'an'a dokunma hakkına sahiptir. Okumaya Kur'andan başlar. İlk teşebbüsünde okuyamaz. Öğrenciye yazının mantığından, arapçanını yazı mantığından kısaca bahsedilir ve önüne harflerin şekil tablosu çizilir ya da hazır koyulur. Gördüğü her farklı şeklin hangi sesi çıkartması gerektiği anlatılır. Yanlış sesler anında düzeltilir. Öğrenci herhangi bir zorlama olmaksızın kendi çabasıyla öğrendiği için öğrenmeden zevk alır ve sonuna kadar gayret eder.

Bütünlük

Yeni Kur'an okuma yöntemi konulara bölünmediği için öğrenciyi hedefe ulaşana kadar bitmeyen bir motivasyonla çalışmaya yönlendirmektedir. Öğrenme süresi klasik yönteme göre çok kısa olduğu için öğrenciyi bıktırmamakta, en geç bir haftada öğrenimi tamamlamakta [istisnalar değerlendirme dışı tutulmaktadır], pekiştirme için kendi başına kalmaktadır. Kur'an kursu gibi düzenli bir eğitimin yapılabildiği, takip imkanının olduğu ortamlarda öğrenci bütün zamanını ileri seviye Kur'an öğrenimi, tecvid, kıraat, arapça temel kelime yapıları, Kur'an mealleri gibi konulara ayırabilecektir. Kur'an öğrenimi için ayrılan sürenin ortalama bir dönemde yüz saatten fazla bir zamana tekabül ettiği düşünüldüğünde 50 saatten 95 saate kadar varan ders saatinden tasarruf edilebilecektir.

Yeni yöntem için tepkiler

Burada zikredeceğimiz isimler gerçek kişiler için kullanılan rumuzlardan ibaret olacaktır. Cümleler, meramı ifade amacıyla yazılmıştır.

(18. 05. 2013'te iki saat süren açıklama, öğretim ve tabloların nasıl kullanılacağını öğretilen kısa bir anlatım ve harflerin sesi öğretildikten sonra.)

Meryem a.

"Ben daha önce Kur'an öğrenmeye çalışmıştım. Orda harfleri elif, be diye okuyordum. Bir ay nerdeyse çalıştım ama okuyamadım. Bu sizin öğrettiğiniz yöntem çok basit. Biz siz gidince bu tablolardan eşimle beraber bulmaca çözer gibi bulabiliriz zannediyorum."

Serkan a.

"Bizim zamanımızda – halen de öyle gerçi– çocuklar elinde cüzle bir ay boyunca Kur'an okumaya gidiyorlar, çoğu da öğrenmeden dönüyorlardı. Bu yöntem çok farklı. Zaten şimdi ilkokulda öğretim

yaparken de buna benzer bir yöntem kullanıyorlar. Biz ders kitabı basımı yapıyoruz. Artık harfleri değil, kelimeleri ve sesleri öğretiyorlar. El, elde de. Bu da ona benziyor. Ama merak ediyorum, diyanet neden bunu yapmıyor."

(16.05.2013, regaib kandili gecesinde bir sohbetten sonra bir saati aşkın süren Kur'an okunması ve seslerin tablodan bulunması öğretiminden sonra)

Selçuk k.

Evet, çok mantıklı. Ben bunun bu kadar basit olabileceğini düşünmemiştim.

Hasan ö. (Ulus suluhan'da yarım yaklaşık bir saatlik bir çalışmadan sonra)

Hocam bana bir kuyu kazdı, beni içine bıraktı. Artık sen istediğin kadar ilerle dedi. Tamam, hocam ben bundan sonra hallederim.

Önder d. (ulus suluhan'da 45 dk'yı aşmayan bir eğitimden sonra)

Tamam hocam, sen şimdi şu tabloyu bana bırak ben her gün buna çalışırım. Çok sağıl. Bu bir mucize gibi. Yarım saatte öğrendik .

Sonuç

Günümüz kuşağına artık alfabe üzerinden Kur'an okumayı öğretme çabası gittikçe pahalılaştı (öğrenciyi derse bağlamak için daha çok ve pahalı hediyeler) ve buna rağmen istenilen verimin elde edilemeyeceği bir mahiyete bürünmektedir.

Son on beş yılda internet hızı 20 kat, 3g internet hızı 10 kat, uydu kanalları, internet kullanımı, sosyal medya kullanımı kat be kat artmış halen de artmaya da devam etmektedir. Bu manada bizim dinimizin temel kitabı Kur'an ve onun mesajlarının bir şekilde bu mecralar üzerinden aktarılması ve yaşatılması da çağın Müslümanının görevidir. Bu aktarımın doğru zeminde yapılabilmesi için çocukların çoğunun ilk dini deneyimi olan "camiye Kur'an öğrenmeye gitme"yi bizlerin bir şekilde daha sevimli, daha hızlı, daha etkin bir yapıya büründürmemiz gerektiği açıktır.

Çalışmamızda ortaya koyduğumuz gerekçe ve yöntemlerin hayata geçirildiği bir çalışma hali hazırda mevcuttur. Telif gereği burada resimlerini paylaşamadığımız yeni yöntem çerçevesinde geliştirilmiş bir Kuran okumaya giriş kitabı hali hazırda mevcuttur ve bir yayınevi tarafından basıma hazırlanmıştır.

Bu yöntem ile öğrenciler isterlerse özel hazırlanmış elifba'dan isterlerse Kurandan okumaya başlayabilmekte, kuran okumayı öğrenme süreci bir haftada tamamlanabilmektedir. Okumayı güzelleştirme, harfleri tashih vb. süreçler için isteyenler ayrıca zaman ayırmak isteyebilirler. Fakat Türkiye şartlarında en fazla bir haftada kuran okumayı öğrenmek öğrenciler açısından mutluluk ve başarı vesilesi, öğreticiler açısından da zaman ve emekten tasarruf olacaktır.

Kaynaklar

Aydın, M. (2014). Kur'an ve sünnet'e göre çocuk gelişiminde ödül ve ceza. *Sakarya*

- Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 13, 75–87. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/sakaefd/issue/11226/134025>
- Bilici, A. B. (2015). *Çocuk Psikolojisi ve Din*. İzmir: Akademik Gelişim Yayınevi.
- Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB). (2017). *Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu*. Ankara.
- Er, A. (2010). Yabancı dil öğretiminde “okuma.” *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi 12*, 208–218. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ataunikkefd/issue/2773/37128>
- Kaçar, H., & Kaçar, H. İ. (2014). Arapça öğretiminde ideal bir okuma-anlama becerisi üzerine. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 43*, 167–184. doi: <https://doi.org/10.15370/MUIFD.65722>
- Keleş, E., Çepni, S., & Gör, A., Teknik Üniversitesi, K., Eğitim Fakültesi, F., & Bölümü, İ. (2006). Beyin ve Öğrenme 3(2). Retrieved from <http://egitimarastirmasi.ueuo.com/ogrenme/2006aralik.pdf>
- Koç, A. (2011). Yaz kuran kursları üzerine bir araştırma. *Diyanet İlmî Dergi 47*(2), 7–52. Retrieved from http://www2.diyanet.gov.tr/DiniYayinlarGenelMudurlugu/DergiDokumanlar/Ilmi/2011/diyanet_ilmî_dergi_2011_nisan-mayıs-haziran_3.pdf
- Mckay, M., Davis, M., & Fanning, P. (2010). *İletişim becerileri*. (özgür gelbal, Ed.). ankara: hby yayıncılık.
- Piaget, J., & Inhelder, B. (2016). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Pinhan Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2016). Öğretme ve öğrenme sürecinde bellek modeli. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi 10* (10), 279–296. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ekurgu/issue/16243/170280>

Son notlar

^{i i} <http://www.thejakartapost.com/news/2013/10/28/govt-throws-cash-religion.html>,

Endonezya 2013’te 1,5 milyar dolara yakın bütçe kullanmıştır.

DİB, Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu’na (Temmuz 2017), göre s. 3. de DİB’in 2017 ödeneği 5.474.296.000 tl’dir.

Harfleri noktasından tanıma

Noktasız

و ateş
v
س H a
س ه ه
ل L ل
ا Ø ل
ك ك
ك K

Tek nokta

ض D
غ ğ
ز ž ذ Z
ف F
ج C KH
ز ظ Z
ز Z

İki nokta

ة ت
ة T
ق Q
ي Y

Sessizler

ی ل ا و ء
ی Ø Ø

...Üç nokta...

ث ث
س S

Önemli: Burada Türkçe karakterle gösterilen sesler öğrenenlere hatırlatma amaçlı eşleştirilmiştir. Harflerin gerçek ses değerleri Türkçe harflerle gösterilen değerinden daha kalın, ince, farklı olabilir. Bunun için lütfen öğreticinizin size göstereceği sesleri dikkate alınız.

kiTab

ii

Harfleri kafadan tanıma

Geniş göbekli

ك ك
K

Üçgen kafa

ج C
ح H
خ KH

Patlıcan Kafalar

noktasız
ص
س
ط
ت

tek nokta
ض
د
ظ
ذ

Taş kafalar

Tek nokta
ف F
ق Q

İki nokta
ق Q
و V

noktasız
و V
ب B

Dik çubuk

ل L
ا Ø
ل L

El uzatır
el uzatmaz

Ayaklı

ز Z
و W
ر R

sessiz fasulye
Noktasız Sık boğazı
VASSIKAFAT
Kafasızlar
Noktasız
beli bükük
dik kafalar
Dik çubuk

kiTab

iii

Türkçe alfabe

a b c ç d e f g h ı i j k l
 / ب ج چ د ذ / ف گ ه هـ / / ز / ک / ل

m n o ö p r s ş t u ü v y z
 م ن / / پ ر / س ش / ط / / و ی / ظ ذ

iv

Arapça alfabe harfler

أ ذ ر ز ف ق
 Ø d ž r z f q
 hiçnik dal viziti motorr zil fare kafa

ب ت ث س ش ص ض ط ظ ع غ و ه هـ ل م ن
 b t š s ş s d k l m n
 biber tabak sivri ses şırıltı su davul kelebek limon muz niyet

ح ح خ ط ظ ع غ و ه هـ ل م ن
 c h h T Ž a ğ w h iki harf bir arada yemek
 can atış açan ejderha hırslı tiğ zarf iki boğaz boğaz kaşınması vaov hış

v

Ekler: Tablo, Belge, Materyal Tavsiye ve Örnekleri

Unvan atfı

Harfleri Kur'an üzerinde tanıyan ve yavaş da olsa okuyabilen	Erkek	Talebe	Kız	Talebe
		97		

Takılarak dahi olsa Kur'an okuyabilen	Erkek	Kur'an beyi	Kız	Kur'an hanımı
Takılmadan Kur'an okuyabilen ve namaz kılabilen kadar ayet ve dua ezberleyen	Erkek	Kur'an beyefendisi	Kız	Kur'an hanımefendisi
Kur'an okuyabilen ve arkadaşlarına yardımcı olan	Erkek	Cennet prensi	Kız	Cennet prensesi
Bir hafta boyunca elektronik cihaz kullanmayan	Erkek	Çelik adam	Kız	Fatıma

Ders takip çizelgesi

	Semboller				D: devam				R: Derse katılım				Ö: ödev				A: arkadaşlık			
Hafta	30.06.2014				1.07.2014				2.07.2014				3.07.2014				4.07.2014			
İsimler	D	R	Ö	A	D	R	Ö	A	D	R	Ö	A	D	R	Ö	A	D	R	Ö	A
Emin uysal																				
Furkan Dursun																				
Hilal Temiz																				

Ahmet Koç																		

Örnek planlar

10 yaş altı için örnek ders planı				
	Ders	Ödev	Etkinlik	
			Ders içi	Ders dışı
1. Gün	Harfleri tanıma	Öğrenilen harflerin resimlerini yapma, harflerin şekillerini kartondan kesme	Harflerin sesini hayvanların seslerine benzetme	Sokakta duyduğumuz sesleri öğrendiğimiz harflerle gösterme
2. Gün	Harfleri tanıma	Öğrenilen harflerin resimlerini yapma, harflerin şekillerini kartondan kesme	Harflerin sesini hayvanların seslerine benzetme	Sokakta duyduğumuz sesleri öğrendiğimiz harflerle gösterme
3. Gün	Harfleri tanıma	Öğrenilen harflerin resimlerini yapma, harflerin şekillerini kartondan kesme	Harflerin sesini hayvanların seslerine benzetme	Sokakta duyduğumuz sesleri öğrendiğimiz harflerle gösterme
	Kur'an okuma			
4. Gün	Harfleri tanıma	Anne babamızın isminde öğrendiğimiz sesleri bulma	İsmimizdeki sesleri bulma	Ailemizdeki kişilerin isminde hangi ses olduğunu sorma
	Kur'an okuma			
5. Gün	Harfleri tanıma	Arkadaşımızın isminde hangi harf olduğunu bulma	Kendi ismimizi yazma	Anne-babamızın ismini yazma
	Kur'an okuma			

10 15 yaş arası için örnek ders planı				
	Ders	Ödev	Etkinlik	
			Ders içi	Ders dışı
1. Gün	Harfleri tanıma	Harfleri deftere yazma	Öğrenilen seslerden kelime oluşturma	Öğrenilen seslerden kelime yazma
2. Gün	Harfleri tanıma	Harfleri deftere yazma	Kelime oluşturma	Kelime yazma
3. Gün	Harfleri tanıma	Yazma/okuma	Okuma	Yazma
	Kur'an okuma			
4. Gün	Harfleri tanıma	Yazma/okuma	Okuma	Yazma
	Kur'an okuma			
5. Gün	Harfleri tanıma	Yazma/okuma	Okuma	Yazma
	Kur'an okuma			

15 yaş üstü için örnek ders planı				
	Ders	Ödev	Etkinlik	
			Ders içi	Ders dışı
1. Gün	Harfleri tanıma	-	Okuma	-

2. Gün	Harfleri tanıma	-	Okuma	-
3. Gün	Harfleri tanıma	-	Okuma	-
	Kur'an okuma			
4. Gün	Harfleri tanıma	-	Okuma	-
	Kur'an okuma			
5. Gün	Harfleri tanıma	-	Okuma	-
	Kur'an okuma			